

Institutionen för socialvetenskap

Socionomprogrammet 210 hp

Det är lättare att bygga starka barn, än att laga trasiga vuxna

- **En kvalitativ studie om lärares syn på våld mellan elever och det våldsförebyggande arbetet i lågstadiet**

Linda Tolonen och Mattias Edlund

Socialt arbetet och kunskapsutveckling, 15 hp.

SOC 63, VT 21

Kandidatuppsats

Handledare: Martin Börjesson

Examinator: Maria Eriksson

Abstract

It's easier to build strong children than to fix broken adults

The purpose of this qualitative study is to highlight the importance of working with violence prevention in primary school and what obstacles may exist. Working with violence prevention is about acting before something has happened and teaching tools and definitions of what violence is and means. Based on Vygotsky's view of learning, the material has been interpreted to try to find out if and if so how teachers' views on violence affect their violence prevention work. As support in the theory part, we have also used the violence pyramid as well as the normalization process, this to further try to understand the complex subject of violence. The purpose of the school is not only to teach school subjects, but is also a place where children should be safe and able to satisfy the knowledge that is conveyed.

With this paper, we want to investigate how primary school teachers view violence between pupils and whether their views affect violence prevention in schools. We also want to try to contribute but to increase knowledge about the complexity of violence and what the school and teachers can do to try to reduce this. We have interviewed teachers to try to identify how they work with violence prevention and what they consider to be violence, but also to try to find out whether teachers' views on violence can affect the way they work with violence prevention.

Keywords: Violence, violence in primary school, violence prevention, teachers' views on violence

Title

It is easier to build strong children, than to repair broken adults

- A qualitative study of teachers' views on violence between students and the violence prevention work in primary school

Sammanfattning

Denna kvalitativa studies syfte är att lyfta fram vikten av att arbeta våldsförebyggande i lågstadiet och vilka hinder som kan finnas. Att arbeta våldsförebyggande handlar om att agera innan något hänt och att lära ut redskap och definitioner av vad våld är och innebär. Utifrån Vygotskijs syn på inläring har materialet tolkats för att försöka få fram om och i så fall på vilket sätt lärarnas syn på våld påverkar deras våldspreventiva arbete. Som stöd i teoridelen har vi också använt oss av våldspyramiden samt normaliseringsprocessen, detta för att ytterligare försöka förstå det komplexa ämne våld är. Skolans syfte är inte enbart att lära ut skolämnen utan är också en plats där barn skall vara trygga och kunna tillgodose sig den kunskap som förmedlas.

Vi vill med denna uppsats undersöka hur lärare i lågstadiet ser på våld mellan elever och om deras syn påverkar det våldsförebyggande arbetet i skolan. Vi vill också försöka bidra men att öka kunskapen kring våldets komplexitet och vad skolan och lärare kan göra för att försöka minska detta.

Vi har intervjuat lärare för att försöka identifiera på vilket sätt de arbetar våldsförebyggande och vad de anser vara våld men också försöka få reda på om lärarnas syn på våld kan påverka sättet de arbetar våldsförebyggande.

Nyckelord: Våld, våld i lågstadiet, våldsprevention, lärares syn på våld

Förord.

Den här kandidatuppsatsen handlar om lärare och skolan, vi vill därför rikta vår uppskattning till alla lärare, utan er hade inte vi och många andra med oss varit där vi är idag, det var ni som banade vägen för oss, vilket nu lett fram till att vi kunnat färdigställa denna kandidatuppsats.

Den kanske största uppskattning blir till de lärare som ställde upp på att bli intervjuade kring ett svårt ämne, nämligen våld. Det är till stor del er förtjänst att vi kunnat färdigställa denna kvalitativa studie, inga intervjupersoner, inget material och således inte heller någon uppsats, så tack till er åtta som ställde upp, ni vet vilka ni är.

Vi vill också tacka vår handledare Martin Börjesson för sina värdefulla tips och förslag på hur vi på bästa sätt skulle navigera rätt i skrivande och höll oss till den röda tråden, och naturligtvis även ett stort tack till vår examinator Maria Eriksson för den fina feedback vi fick på vårt arbete, det värmdes. Ett stort tack riktar vi också till våra familjer, tack för att ni stått ut med vår frustration och irritation, tack för stödet när vi tvivlade på oss själva.

En kandidatuppsats skriver sig inte självt, vi vill därför lyfta oss själva då det var vi som färdigställde ”pusslet”, från början till slut. Det var vi som satt vakna sena kvällar och nätter, det var vi som under Covidpandemin, oräkneliga timmar, satt i telefon med varandra för att få färdig uppsatsen. Så till oss själva, otroligt bra jobbat.

Hoppas ni finner läsningen intressant.

Mattias och Linda

Innehållsförteckning

1. Inledande problemformulering.....	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte och frågeställningar.....	8
1.3 Relevans för socialt arbete.....	8
1.4 Förförståelse.....	9
1.5 Begreppsdefinitioner.....	10
1.5.1 Barn.....	10
1.5.2 Elever.....	10
1.5.3 Våldsbegrepp.....	10
1.5.4 Lärare.....	10
1.5.5 Förövare.....	10
2. Bakgrund.....	10
2.1 Vad är våld.....	10
2.2 Skollagen i relation till Barnkonventionen.....	11
2.3 Våldsprevention begrepp/Våldsförebyggande program i skolan.....	12
2.4 Konsekvenser för våldsutövare och våldutsatta elever.....	14
2.5 Regeringens satsning mot våld i skolan genom MVP.....	14
3. Tidigare forskning och kunskapsläge.....	15
3.1 Sökprocess.....	15
3.2 Våldsprevention.....	15
3.3 Lärares ansvar, men saknar kunskap?.....	16
3.4 Relationsbyggande.....	17
4. Teori.....	18
4.1 Vygotskijs sociokulturella teori.....	18
4.2 Våldspyramiden.....	19
4.3 Normaliseringsprocessen.....	20
5. Metod.....	21
5.1 Forskningsdesign.....	21
5.2 Avgränsning och urval.....	22
5.3 Etiska överväganden.....	22
5.4 Datainsamling.....	23
5.5 Bearbetning, tolkning och analys.....	24
5.6 Studiens tillförlitlighet.....	24
5.7 Metodreflektion.....	26

6. Resultat	26
6.1 Lärarnas kunskap och syn på våld i skolan bland elever.....	27
6.2 Lärarnas syn på det våldsförebyggande arbete i skola.....	30
6.3 Normalisering av våldet i skolan.....	31
6.4 Lärarnas agerande i våldssituationer.....	33
6.4.1 Relationsskapande.....	35
7. Analys	37
7.1 Kunskap och Lärandet om våldet.....	37
7.2 Normalisering.....	39
7.3 Indikerad och selektiv prevention, snarare än universell prevention.....	40
7.4 Viktigt att bygga relationer.....	41
8. Slutsatser och diskussion	42
8.1 Hinder och möjligheter.....	44
8.1.1 Genus.....	44
8.2 Stärka barns skydd mot våld i skolan.....	45
8.3 Betydelse för socialt arbete.....	46
8.4 Vidare forskning.....	47
Referenslista	49
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	

1. Inledande problemformulering

1.1 Problemformulering

Våld i Sveriges skolor har under 2017/2018 ökat enligt en rapport som Folkhälsomyndigheten publicerat 2019. Statistiska Centralbyråns (SCB) statistik från 2019 visar att det är över 60,000 barn i Sverige som varje dag utsätts för mobbning. Barn som utsätts för våld såsom mobbning och kränkningar i skolan löper stor risk att drabbas av trauman, depression- psykisk ohälsa och andra allvarliga konsekvenser såsom suicidtankar, suicidförsök och i värsta fall fullbordade suicid. Det finns även studier som visar att mobbning ökar risken för att de barn som utsätter/utsätts för mobbning kan komma att fortsätta använda våld, får sämre betyg, högre skolfrånvaro och i förlängningen riskerar att hamna i kriminalitet (Friends, 2020). Det är de vuxna i skolan som ansvarar för att skolan ska vara en trygg plats. Ändå finns det barn som går till skolan med en klump i magen, där vuxna inte agerar och indirekt tillåter att våldet får fortgå. Skolverkets rapport "attityder till skolan" (2018/19) beskriver även de att det sker en ökning av mobbning och kränkningar bland eleverna. I både skollagen och läroplanen finns det stöd för att arbeta våldspreventivt, det finns även stark evidens för att arbeta våldspreventivt i just skolan (Skolverket, 2018/19). Rapporten visar även att våldsprevention fungerar bäst när den kombineras med andra insatser. Det framgår också att om skolan minskar förekomsten och acceptansen för våld så minskar även våldet utanför skolan. Att arbeta med universell våldsprevention i de yngre åldrarna är det mest effektiva, både på kort och lång sikt. (Eriksson m.fl., 2019; Statistiska centralbyrån, 2020). När det kommer till våldsförebyggande program i grundskolan har vi identifierat en metod som har gott stöd i forskningen, nämligen Mentorerna i våldsprevention (MVP), vi har däremot inte kunnat hitta något nationellt våldspreventivt program som används i lågstadiet.

I lågstadiet arbetar de preventivt kring vissa frågor så som exempelvis Rädsla Barnens handbok *Stopp min kropp*, vars syfte är att ge vuxna stöd att samtala med barn om kroppen, gränser och sexuella övergrepp (Norlén, 2019). Vad vi har kunnat identifiera är att det saknas ett våldsförebyggande program för lågstadiet som inbegriper alla våldsbegrepp såsom Barnkonventionen definierar våld (se hur vi valt att definiera våld i bakgrund 2.1). Vi har även uppmärksammat att man pratar om våld och barn men inte i samband med barns våldsutövande utan mer om vuxnas våld mot barn i hemmet och hur skolan ska hantera detta.

Vi vill med denna uppsats undersöka hur lärare i lågstadiet arbetar våldsförebyggande och om lärarnas syn på våld kan påverka det våldsförebyggande arbetet på skolor då vi anser att det finns en kunskapslucka att fylla. Vi har även utifrån vår yrkeserfarenhet en hypotes om att våldsbegreppet omskrivs i skolan. Med omskrivningar menar vi att exempelvis psykisk, fysiskt och sexuellt våld kallas för mobbning eller kränkning, att en del personal kan säga att – kärlek börjar alltid med bråk, när det då kan handla om sexuellt våld eller att fysiskt våld ses som "skojbråk". Vi menar att när

våldsbegreppet skiljer sig åt mellan lärare och att våld beskrivs i andra ordalag, så bidrar detta till en otydlighet kring våldsbegreppet, vilket i sin tur kan leda till att våld i skolmiljön legitimeras.

Skolan är Sveriges största arbetsplats, inräknat barn och lärare (Arbetsmiljöverket, 2017). Enligt Skolverket (2021a) uppgick antal elever i kommunala grundskolor 2020/21 till 1 097 000, av dessa tillhör ungefär 367 755 elever lågstadiet. När det gällde antalet lärare i lågstadiet uppgick siffran till 38 050 tjänstgörande lärare (Skolverket, 2021b). Skolan skall vara en trygg plats som främjar lärandeprocessen (Skolverket, 2019). Lagen är tydlig i vad skolan skall göra men också kring vad all personalen på skolan, enligt lag är skyldiga att göra för att säkerställa en trygg skolmiljö som främjar lärandet.

Barnkonventionen blev 2020 lag i Sverige, vi har därför valt att använda oss av 19:e artikeln i just Barnkonventionen som på ett, som vi tycker, bra sätt beskriver barns rätt att växa upp i ett liv fritt från våld. Som vi tolkar artikeln innebär en uppväxt fri från våld, såväl hemmet som skolan.

För att förklara hur våldsbegreppet definieras har vi valt att använda oss av FN:s barnkonventions beskrivning av vad våld innefattar, mer om det tar vi upp i bakgrund 2.1.

Skolan arbetar idag våldsförebyggande med bland annat värdegrundsarbetet som ska genomsyra hela skolan och deras arbete vilket Skolverket har som krav. Det är upp till varje skola att avgöra på vilket sätt de ska arbeta våldsförebyggande, det är även upp till skolan att avgöra vad de anser är en kränkning. Skolan har skyldighet att rapportera skyndsamt till huvudman om kränkningar uppstår. I skolan använder man inte våld som begrepp utan man använder mobbning eller kränkning. Mobbning togs bort från den svenska skollagen och ersattes med kränkning 2006 (Hwang & Frisé, 2012).

Vi har även uppmärksammat att vuxna inte tänker att våldet finns i de lägre skolåldrarna, alltså i lågstadiet, men om vi skulle ta det våldet som eleverna utsätter varandra för i åk 1–3 på äldre barn såg högstadiet, då blir det helt andra förutsättningar för vad som räknas som våld eller inte. En elev i årskurs två, som exempelvis spottar och sparkar sin klasskompis i magen får oftast en tillrättavisning och kanske en hemringning. Om det sker "by the book" ska det även skrivas en incidentrapport. Många skulle så klart inte tycka att detta var ok, och bortförklara det med något. Ta nu samma händelse, men tänk nu att det skulle vara gymnasieelev i stället. Skulle det få samma konsekvens eller skulle det nu ske polisanmälan och avstängning från skolan? ja antagligen. Varför tar man inte lika allvarligt på allt våld som sker? De som går i grundskolan är nästan alla under 15 år och då inte straffmyndiga. Men om barn i tidig ålder inte får lära sig att våld inte är ok, hur ska de då kunna hantera det som tonåringar/vuxna?

Mobbning har även en stor ekonomisk påverkan på samhället. Kostnaderna för mobbning som förekommer under ett års tid, uppgår till en samhällskostnad av 17,5 miljarder kronor över en 30 årsperiod (Nilsson Lundmark, m.fl., 2016). Om man kan förebygga våld i skolan så sparar man inte bara pengar kortsiktigt, bättre skolresultat, bättre lärandemiljö. Det finns också ett längre perspektiv vilket innebär att man förhindrar större kostnader för staten i form av att man reducerar risken för utanförskap, psykisk ohälsa och minskad risk för fortsatt utövande av våld för de som utsätts för våld

och de som utsätter andra för våld. Så det finns alltså stora vinster att arbeta våldspreventivt tidigare både ekonomiskt, men också det allra viktigaste att barn får växa upp i trygga miljöer utan våld under hela sin skolgång (Nilsson Lundmark, m.fl., 2016).

1.2 Syfte och frågeställningar

Genom att försöka identifiera och analysera hur lågstadielärare arbetar våldspreventivt i skolan, är vårt syfte med denna uppsats att försöka få svar på vilken syn lärare i lågstadiet har på våld som sker mellan elever och om deras syn på våld påverkar det våldsförebyggande arbetet. För att försöka få svar på vår forskningsfråga har vi formulerat fyra olika frågeställningar nämligen dessa:

Frågeställningar:

För att kunna besvara forskningens syfte har vi formulerat följande forskningsfrågor

- Vad har lågstadielärare för kunskaper och syn på våld bland elever i skolan
- Hur arbetar lärarna våldspreventivt
- Sker det en omskrivning av våld i skolan?
- Hur agerar läraren i situationer där våld uppstår bland elever

Utifrån uppsatsens tänkta syfte har vi valt att formulerat följande forskningsfråga:

Vad har lågstadielärare för syn på våld i skolan och skulle det kunna påverka lärarnas våldsförebyggande arbete.

1.3 Relevans för socialt arbete

I Sverige råder det skolplikt för barn i grundskolan (Skollagen, SFS 2010:800, 2§, kap. 7). Vilket innebär att eleverna är förpliktigade att delta i skolundervisningen. Att det råder skolplikt innebär att en kan se detta som elevernas arbetsplats och att de där skall ha möjligheten att tillgodose sig den kunskapen behöver också skolan vara en trygg plats, varför det i 5 kap 3§ i Skollagen säger att barns skolmiljö skall vara trygg, alltså en god arbetsmiljö. Som elev i skolans värld kommer denna att utsättas för, och få möta olika lärandesituationer i social interaktion med andra barn och vuxna än dina eventuella syskon och vårdnadshavare. Barnet, eller i detta fall eleven kan inte ensam lära sig hur vederbörande skall hantera de situationer som kan tänkas uppstå i skolan, det kan handla om allt från att lära sig läsa, skriv och räkna till att hantera sociala situationer, som att hantera exempelvis konflikter, då krävs det att vuxna, mer erfarna personer runt barnet kan vägleda och stötta barnen till att utvecklas i rätt riktning. Barns lär sig genom aktiv interaktion i den social och fysiska miljön (Hwang & Frisé, 2012).

Men vad kan konsekvenserna bli om barn inte får det stöd de har rätt till i situationer där konflikter eller våld uppstår? Våld har konsekvenser, både på individ, grupp och samhälls nivå, att bli våldsutsatt eller utsätta andra för våld påverkar individen på så sätt att det finns en ökad risk för

psykisk, fysisk ohälsa, utanförskap då det är svårare att tillgodose sig kunskapen vilket i sin tur kan leda till att det blir svårare att komma vidare i utbildningssystemet. forskningen säger att de barn som utsätter andra för våld eller själva blir våldsutsatta har större risk att de på något sätt hamnar inom hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller kriminalvården, både som barn och som vuxna.

Det finns dock sätt att minska risken för att barn blir föremål för hälso- och sjukvården, socialtjänsten och senare, kriminalvården, det är att arbeta våldsförebyggande och att utbilda lärare och skolpersonal i vad våld är och hur det skall uppmärksammas och hanteras. Skolan behöver alltså genomsyras av både en samsyn på vad våld är samt ha ett våldsförebyggande arbete där alla yrkesgrupper i skolan aktivt deltar.

1.4 Förförståelse

Vi har båda erfarenhet av arbete i skolan, både som fältassistent, där vi rör oss på skolor dagligen men också som kurator, elevassistent, lärarvikarie och fritidshemspersonal. Vi har i våra olika arbeten lagt märke till hur det kan skilja sig i hur skolpersonal agerar när det är pågående våldssituationer bland elever i skolan. I våra yrken har det hänt att vi behövt agera och förklara för elever varför våld inte är okej. Vi har också erfarenhet av att säga till lärare och annan skolpersonal om pågående våld, och inte alltför sällan har vi då mötts av reaktioner som att -Det är inte så farligt, -Det är så pojkar leker, - Han är nog bara intresserad av henne, - det spelar ingen roll vad vi gör, hen kommer att göra samma sak igen ändå eller -Jaja, vi tar itu med det senare. Dessa exempel på kommentarer ser vi som en förminskning av våldet som sker men också en likgiltighet, osäkerhet/okunskap i vad våld är och hur det skall hanteras, men också, kanske en trötthet att agera. Dessa uttryck har vi också upplevt att skolpersonal använt i samtal med elever som utsätter och blivit utsatta för våld. Vi har också erfarenhet av skolpersonal som inte själva vill eller vet hur en skall agera och då kommit till oss i våra professioner eller andra lärare för att söka stöd och eller be om hjälp för att bryta det pågående våldet. Vår erfarenhet visar också att mycket av det synliga våldet sker i de lägre skolåren, alltså låg och mellanstadiet, det kan vara allt från ord, till knuffar, sparkar, slag, till att man skjuter bollar hårt på andra barn. Vi båda har ställt oss frågande till varför det är, som vi ser det, så vanligt förekommande men att vuxna inte reagerar som de borde och skall göra.

Frågan om våldspreventivt arbete och varför det verkar vara frånvarande i de skolor vi vistades på väcktes just i och med dessa observationer och stärktes ytterligare när vi, oberoende av varandra, ställde frågan om just det våldsförebyggande arbetet på skolorna. På denna fråga blev svaret att det arbetas med våldsprevention men att det sker på högstadiet i form av mentorer i våldsprevention (MVP), dock inte på alla skolor. I den Stockhomsstadsdel som ovan exempel är hämtat från var det snarare så att det våldsförebyggande arbetet var underrepresenterat då endast två av sju kommunala grundskolor arbetade med denna metod. Då en av oss varit anställd i en skola i Stockholms stad har också frågan kring hur dessa frågor lyfts på ex. arbetsplatsträffar funnits med i vår förförståelse, inte

allt för sällan finns det ingen kunskap kring våld och olika personer har olika syn på vad våld är och hur det på bästa sätt skall förebyggas.

Som vi ser det skiljer det sig stort mellan olika skolor och mellan personal på samma skola på hur man arbetar våldsförebyggande och synen på våld. Utifrån vår förförståelse väcktes intresset att i vår kandidatuppsats försöka få svar på lärares syn på våld och hur de arbetar våldsförebyggande i lågstadieskolor.

Vi är medvetna om att vår förförståelse kan ha färgat oss och att vi båda är kritiska till bristen på det våldsförebyggande arbetet i de skolor vi själva har arbetet i. Denna kritik skulle kunna medföra att vi har för kritiska glasögon när vi granskar vårt insamlade material. I och med denna medvetenhet blir det för oss extra viktigt att förhålla oss kritiska till vår egen förförståelse.

1.5 Begreppsdefinitioner

1.5.1 Barn

När vi skriver om barn i uppsatsen menar vi barn 0–17.

1.5.2 Elever

I uppsatsen skriver vi om elever, Vi menar då elever som går i grundskolan.

1.5.3 Våldsbegrepp

Vi har valt att använda oss av samma begreppsdefinition kring våld som Barnkonventionen och FN:s Barnrättskommitté använder sig av. I deras definition inbegriper, utöver fysiskt, psykisk, sexuellt, materiellt, ekonomiskt och latent våld även mobbning och kränkningar. När vi i texten skriver mobbning och kränkningar går dessa begrepp in under våld. Den internationella forskningen använder man våld som begrepp medan man i Sveriges skolor använder mobbning och kränkningar.

1.5.4 Lärare

Med lärare syftar vi i vår undersökning till våra intervjupersoner som är lärare i lågstadiet samt lärare mot fritidshem. Eftersom vi endast har intervjuat kvinnor i vår studie och samtliga har sagt att de definierar sig som kvinnor, kommer vi att använda oss av könsbegreppet hon i vår uppsats.

1.5.5 Förövaren

Med förövare syftar vi på våldsutövaren

2. Bakgrund

2.1 Vad är våld

För att förstå innebörden av våld har vi i denna uppsats valt att använda oss av FN:s barnkonventions förklaring vilket beskriver att våld är alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försummelse, misshandel eller utnyttjande, däribland sexuella övergrepp, oavsett ålder på förövaren.

Jernbro & Janson (2017) nämner, vad vi tyckte var väldigt intressant utifrån hur FN Barnrättskommittén ser på vilka som kan ses som våldsutövare. Här står att kommittén understryker att barn kan uppleva våld från vuxna men också att våld kan förekomma mellan barn.

2.2 Skollagen i relation till Barnkonventionen

Skollagen reglerar vilket ansvar skolan har gentemot elever. Skollagens uppgift är att säkerställa en trygg skolgång för att på så sätt möjliggöra elever att fullfölja grundskolan med godkända betyg för att senare kunna påbörja en gymnasieutbildning. Skolan har ett tydligt ansvar vad gäller kränkningar och våld, detta regleras i skollagen. Där står att läsa:

6 kap 7 § skollagen stadgar att huvudmannen för en skola är skyldig att förebygga och förhindra att barn på skolan utsätts för kränkande behandling (Skollagen, SFS 2010:800, 7§, kap. 6).

Kränkande behandling definieras i skollagen som ”Ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet” (Skollagen, SFS 2010:800, 3§, kap. 6). Vad huvudmannen behöver göra står att läsa att i 6 kap 10 § skollagen framgår vidare att om person på en skola får kännedom om att en elev anser sig ha utsatts för kränkande behandling, så är de skyldiga att föra dessa uppgifter vidare till huvudmannen. Huvudmannen har därefter ett ansvar att utreda omständigheterna kring den uppgivna kränkningen (Skollagen, SFS 2010:800, 10§, kap. 6).

Skolan har alltså ett, vad vi menar tydligt juridiskt ansvar i att både agera när elever utsätter andra för, eller när elever blivit utsatta för våld, samt, förebygga att våld sker i skolan för att på så sätt säkerställa elevernas trygghet och främja deras förmåga till inläring. Skollagen säger alltså att skolan ska arbeta våldsförebyggande och agera mot alla former av mobbning och kränkningar.

Enligt skollagen 5 kap. 3 § skall: ”Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero” (Skollagen, SFS 2010:800, 3§, kap. 5).

I skollagen står även att läsa följande:

”Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever” (Skollagen, SFS 2010:800, 1§, kap. 6). Att ”Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget” (Skollagen, SFS 2010:800, 5§, kap. 6). Den 1 januari 2020 blev Barnkonventionen lag, syftet med denna lag var att säkerställa barns trygghet. I Barnkonventionen 19:e artikel står att läsa om våld att:

1. Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa, sociala och utbildningsmässiga åtgärder för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavarens eller annan persons vård.
2. Sådana skyddsåtgärder bör, där så är lämpligt, innefatta effektiva förfaranden för såväl upprättandet av sociala program som syftar till att ge barnet och de personer som har hand om barnet nödvändigt stöd, som för andra former av förebyggande och för identifiering, rapportering, remittering, undersökning, behandling och uppföljning av fall av ovan beskrivna sätt att behandla barn illa och, där så är lämpligt, förfaranden för rättsligt ingripande (Barnombudsmannen, u.å.).

UNICEF beskriver att barnets omsorgsperson som artikel 19 nämner också innefattar adoptivföräldrar, familjehemsföräldrar, personal på dagverksamhets och boenden, men också skol- och förskolepersonal. Enligt FN:s Barnrättskommitté anser de att det är viktigt att inte ignorera det lidande och de följder som det icke fysiska våldet kan få för ett barn, detta eftersom Barnrättskommittén menar att våld generellt är synonymt med kroppsliga skador eller medveten skada. Psykisk misshandel, barn som bevittnar våld inom familjen samt försummelse är enligt Barnrättskommittén exempel på psykisk misshandel (UNICEF, 2018).

2.3 Våldsprevention begrepp/Våldsförebyggande program i skolan

Utifrån att, som vi ser det, skollagen är tydlig vad gäller det våldsförebyggande arbete så anser vi det som viktigt att få kännedom om de olika delarna i det våldspreventiva arbetet, alltså att förebygga våld. Moser Hällen & Sinisalo (2018) delar upp våldsprevention i tre delar, indikerad, selektiv och universell, författarna beskriver dessa delar på följande sätt:

Indikerad prevention: är de insatser som riktas till någon som blivit våldsutsatt.

Selektiv prevention: handlar om insatser till grupper som riskerar att bli våldsutsatta eller utsätta andra för våld.

Universell prevention: är de insatser som riktar sig till alla.

I och med att det i Sverige också råder allmän skolplikt, alltså att elever måste gå i skolan och ta del av den verksamhet som erbjuds, något som regleras i både regeringsformen och skollagen (2 kapitlet 18 § regeringsformen samt 7 kapitlet 2–7, 15 och 17 §§, 29 kapitlet 2 § andra stycket skollagen.) ser vi det utifrån vår undersökning som gynnsamt att bedriva våldsförebyggande arbete i skolan, det blir således universell prevention då en når alla barn. Utifrån vad skollagen beskriver kring våldsförebyggande arbete och den allmänna skolplikten ser vi det som att det skulle vara gynnsamt att använda sig av ett våldsförebyggande program på nationell nivå. Vi kommer i nästa del utveckla detta vidare med stöd i forskningen.

Vi har med ljus och lykta sökt efter evidensbaserade nationella våldsförebyggande program som riktar sig till barn i lågstadieåldern. Dessvärre har vi inte hittat några sådana, det närmsta evidensbaserade våldsförebyggande program vi kunnat hitta är Tåget, vilket är ett projekt som används i Botkyrka. Det våldsförebyggande program som vi hittat och som har bäst resultat och är forskat på heter Mentorerna i våldsprevention (MVP) vilket främst riktar sig till högstadieelever (Franzén & Gottzén, 2020). Vi vill ändå lyfta MVP för att ge en lite förståelse för vad detta program är och på vilket sätt det fungerar.

MVP är ett våldspreventivt program och startades 1993 vid North Eastern University's center för studier av idrott i samhället av Jackson Katz. I Skottland och USA används programmet med goda resultat på bland annat högstadie- och gymnasieskolor, på universitet och inom militären och sportinstitut (Jämställdhetsmyndigheten, 2019). MVP bygger på 14 lektioner som berör vissa teman. Syftet med programmet är att försöka ändra stereotypa normer, kopplade till kön som kopplar samman våldsutövande och maskulinitet, att ge unga personer redskap att känna igen olika slag av våldshandlingar och uppmuntra dem till att ingripa på ett positivt sätt som inbegriper våld när de blir åskådare till olika kränkande och våldsamma händelser. MVP riktar in främst in sig på fysiskt, psykiskt och sexuellt våld (Franzén & Gottzén, 2020). Den här metoden finns i två olika versioner en som Botkyrka går efter och som är mest lik den amerikanska och är den metod som har mest vetenskapligt stöd (Franzén & Gottzén, 2020). Programmets effekt har tre gånger utvärderats i USA, då på gymnasienivå. Utvärderingen visade att de som deltog i programmet använde sig mindre av sexistiska attityder, lättare kunde identifiera våldformer och blev bättre på att agera konstruktivt i situationer som inbegrep våld (Franzén & Gottzén, 2020).

Skolverket utvärderade 2018 den svenska versionen av MVP, ett uppdrag de fick av regeringen vilket mynnade ut i en rapport. Det forskare som höll i utvärderingen kom fram till var att MVP har möjlighet att skapa en miljö som bidrar till en positiv utveckling när det kommer till våldsförebyggande arbete i skolan (Franzén & Gottzén, 2020). Franzén & Gottzén, (2020) beskriver att efter Skolverkets rapport av MVP så gav regeringen Sveriges Kommuner och Landsting öronmärkta medel för att samla in de kunskaper och de rekommendationer som kom fram i Skolverkets rapport. Syftet med detta var att kunna samla in gynnande faktorer som spelat in i skolans arbete med Jämställdhet och våldspreventiva åtgärder som gynnat barn och elever i grundskolan.

Gottzén m.fl., (2021) redovisade i sin slutrapport om MVP, att studien som gjorts är för liten för att få ett tillräckligt tillförlitligt resultat. Författarna menar vidare att det med säkerhet inte går att säga att våld minskar med metoden, men att den däremot kan öka medvetenheten och kunskapen om vad våld är hos eleverna (Gottzén m.fl, 2021). Samtidigt som författarna skriver om att eleverna till viss del efter programmet inte anser att vissa våldshandlingar är lika allvarliga som de ansåg innan programmet. Utifrån författarnas slutrapport kan det antas att MVP snarare ger en motsatt effekt än vad som var tänkt från början, även om den i vissa fall visar på en försiktigt positiv effekt (Gottzén m.fl., 2021).

Som vi tolkar slutrapporten av Gottzén m.fl. så behövs det vidare studier kring MVP för att säkerställa programmets effekt ytterligare.

Tåget - Socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen har arbetat fram en metod som heter Tåget. Målet med Tåget är “en skola fri från våld” och är baserat på MVP:s metod, men inriktar sig mot skolbarn i åk f-5 då det ansågs behövas en metod som vände sig till de yngre årskurserna (Franzén & Gottzén, 2020). Metoden är universell och utgångspunkten var samma teoretiska ansats som MVP, det vill säga genus- och åskådarperspektivet. I denna metod har man också valt att fokusera på anknytning, att varje barn ska ha en trygg vuxen att kunna vända sig till (Franzén & Gottzén, 2020). Metoden vänder sig till skolpersonal, elever och föräldrar. De olika våldsformer som programmet riktar in sig på är fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, ekonomiskt, försummelse och strukturellt våld. Målet är att minska våldet mellan elever samt mellan elever och vuxna. Metoden har utvärderats på uppdrag av Länsstyrelsen och Karolinska Institutet i form av en mindre rapport som visar att metoden har potential, dock behöver en större utvärdering av metoden göras för att få mer tillförlitliga resultat (Franzén & Gottzén, 2020).

2.4 Konsekvenser för våldsutövare och våldsutsatta elever

I rapporter från bland annat Friends (2020), beskriver de hur våldet påverkar de elever som utsätts i skolan. Den visar även på att våldet i skolan kan få långsiktiga konsekvenser för elever som blir utsatta i skolan så som psykisk ohälsa, ångest, depression, självskadebeteende, suicidtankar/försök. I rapporten framkommer det även att suicidtankar och försök är 2–4 gånger så högre bland de som blivit utsatta för mobbning men även hos de barn som utsätter andra för mobbning. Många gånger ges stöd för elever som brukar våld, men väldigt lite stöd ges till elever som blivit utsatta (Brottsförebyggande rådet, 2009). Vi har inte berört detta i våra intervjuer, hur stödet ser ut för dessa elever, inte heller har det kommit på tal under intervjuerna.

Relevansen för socialt arbete är att en i sitt yrke som exempelvis kurator, socialsekreterare, sjukhuskurator, fältassistent, skolsociolog, kan komma i kontakt med den här gruppen, antingen då de är elever i skolan eller som vuxen.

2.5 Regeringens satsning mot våld i skolan genom MVP

Regeringen beslutade 2019 att göra satsningar mot våld i skolan genom att beviljat Sveriges kommuner och landsting (SKL) 7 miljoner kronor extra. Regeringen ville med detta öka spridningen av metoder som berör våldsförebyggande arbetet i skolan, beslutet är en del av regeringens nationella satsning för att motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor (Regeringskansliet, 2019). Vidare står det i regeringens beslut att man även vill satsa på det våldsförebyggande arbetet i förskola och skola. Här nämner man även metoden “Mentors in violence prevention” som SKL ska utvärdera för att undersöka hur den fungerar att använda sig av i svensk skola (Regeringskansliet, 2019).

Man har nu i en del svenska skolor börjar att använda sig av metoden MVP, dock vänder sig metoden främst till elever i högstadiet. Vad vi uppmärksammat så finns det ännu ingen våldsförebyggande metod som svenska skolor använder sig av på en universell nivå.

3. Tidigare forskning och kunskapsläget

3.1 Sökprocess

I vår litteratursökning har vi funnit en hel del tidigare forskning om våld och våldsförebyggande arbete i skolan. För att söka relevant kunskap till vår studie har vi inhämtat information från kurslitteratur, vetenskapliga artiklar, forskning, rapporter, utvärderingar, samt från de intervjuer vi har genomfört med lärare i lågstadiet. Vi har också sökt tidigare forskning och artiklar genom olika databaser. Vi har använt oss av sökmotorn Google för att bredda vårt sökfält. Vi har då använt oss av sökord som: Skolmobbing, mobbing + skolan, bullying in school, violence + child, School + violence, kränkningar, Barnkonventionen, skollag, våld i nära relation+barn, våldspyramiden, normaliseringsprocessen, våldsprevention, våldsförebyggande program + barn + skola, teacher approaches to violence. Vi har även sökt på hemsidor som WHO, Socialstyrelsen, Skolinspektionen, Skolverket, Barnrättsbyrån, Folkhälsomyndigheten, Brottsförebyggande rådet, Friends, Bris och Jämställdhetsmyndigheten.

Vi hade svårt att hitta forskning som rör lärares syn på våld och det våldspreventiva arbetet i lågstadiet. Forskning och studier har mest fokuserat på elever i högstadiet och upp till och med gymnasiet. Den forskning vi fann om just våld i skolan och våldsprevention i de yngre årskurserna var att det fanns vissa belägg som visar på att det finns vinster att göra med att arbete våldspreventivt även i de lägre åldrarna och då även förskolan inräknat (BRÅ, 2009). När det kommer till forskningen om våld tenderar den att oftast handla om barn med neuropsykiatriska diagnoser, barn som bevittnar våld i nära relation, vuxnas våld mot barn, grövre våld i skolan, konsekvenser av våldet och vikten av att utbilda lärare i våldsfrågor. Vi har dock inte kunnat hitta forskning som enbart berör ämnet i vår studie. Däremot kunde vi se att det finns en hel del dokumenterad kunskap om vad våld är och hur man bör arbeta våldspreventivt i grundskolan vilket vi fann relevant för vår studie. Det har gjorts utvärderingar av våldspreventiva program både nationellt och internationellt, som riktar sig till skolor, däribland Mentorerna i våldsprevention (MVP). De flesta våldspreventiva program riktar sig framför allt till äldre barn. På skolorna ska det bedrivas ett värdegrundsarbete som ska genomsyra hela verksamhetens, något som Skolverket också är tydliga med. Syftet med detta är att arbeta för allas lika värde, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet och jämställdhet. Det finns emellertid en hel del kunskap om våld inom olika myndigheter och organisationer, det finns även en hel del forskning om våld och våldets konsekvenser. Sammanfattningsvis finns alltså en hel del tidigare forskning och rapporter om våld och våldspreventiva arbeten. Dock saknas det enligt oss forskning om hur lärares kunskap och syn på våld påverkar det våldsförebyggande arbetet och vad det kan få för konsekvenser i skolans arbete mot våld.

3.2 Våldsprevention

Med våldsprevention menas att man sätter in insatser innan våldet har uppstått. Tidigare forskning som vi har hittat angående våldsprevention visar på att det ger större effekt ju tidigare man börjar med det preventiva arbetet. Ett program som vi har valt att belysa och tar upp vidare i vår uppsats är MVP. Programmet är en evidensbaserad metod som idag redan används i Svenska skolor och till viss del har lovande resultat. Vad som skall tilläggas då det gäller MVP är den slutrapport kring utvärderingen av programmet som till viss del visar på positiva förändringar efter att högstadie- och gymnasieelever genomgått MVP, dock kan detta enligt Gottzén m.fl. (2021) inte direkt härledas till själva programmet. Det behövs alltså göras ytterligare forskning kring de eventuella positiva effekter MVP kan tänkas ha hos elever. Vi fann även i vårt sökande ett annat program som kallas Tåget, som är baserad på programmet MVP. Tåget riktar sig, till skillnad mot MVP istället till yngre elever i grundskolan, dock saknas det tillräckligt med data för att kunna utvärdera effekterna av Tåget.

Vi uppmärksammade under vår sökning att när det kommer till våldspreventivt arbete i skolan tenderar forskning och rapporter att främst rikta in sig på äldre barn, alltså främst barn i högstadiet och gymnasieåldern. När det gäller prevention till barn i vår målgrupp, alltså lågstadieåldern, är inte det preventiva arbetet inriktat på våld, utan tenderar snarare att rikta in sig på relationer, empati och självkontroll (WHO, 2009). WHO (2009) har gjort en utvärdering kring fem olika förebyggande program som riktar sig till barn från åldrarna 4–19 år, programmen är uppbyggda för att kunna överlappa varandra. I korta drag så handlar programmet om olika studiestöd och att lära ut socialt samspel, ilskekontroll, självkontroll, empati, problemlösning och att kunna hantera konflikter. De olika programmen fokuserar på olika riskfaktorer för utövandet av våld senare i livet, snarare än våldet som sker i skolan mellan eleverna. De program som hade bäst effekt riktade sig till yngre barn i åldrarna 6–7 år, där en liten grupp av barnen ansågs som högriskbarn och fick ett mer omfattande stöd än övriga i gruppen. I uppföljning av den mindre gruppen tre år senare såg man att effekten kvarstod bland dessa barn, vilket den inte gjorde i samma utsträckning hos gruppen som inte fick lika omfattande insatser (WHO, 2009). Utifrån WHO:s utvärdering av dessa preventiva program tolkar vi det som att det just finns en vinning i att påbörja preventiva åtgärder så tidigt som möjligt och att anpassa stödet i våldspreventiva program, då detta minskar risken för att utsätta andra för våld och att stärka sociala färdigheter.

3.3 Lärares ansvar men saknar kunskap?

Bruno (2012) belyser att det finns ett våldproblem i skolan, dock handlar hennes rapport främst om vuxnas våldsutövande mot barn eller andra vuxna i barnets närhet. Bruno (2012) menar att lärare har fått ett mycket större ansvar med att hantera det våld som uppstår både i och utanför skolan, detta utöver den ökande arbetsbelastningen såsom mycket dokumentation och liknande som läraren förväntas göra vid sidan av den undervisningen och det pedagogiska ansvaret. Lärarna behöver kunna

hantera de sociala problemen som uppstår inom olika familjer som hör till skolan, men att lärarna saknar kunskap och stöd från ledningen för att kunna agera som stöd och medlare i familjers konflikter/utsatthet (Bruno, 2012). En intressant sak som tas upp i rapporten är att hot och våld bland föräldrar, som är riktat mot skolpersonal eller andra föräldrar, har ökat men att det sällan polisanmäls (Bruno, 2012). Vi finner Brunos rapport intressant utifrån, som vi ser det, att våldet blir så pass vanligt i pedagogernas vardag då våldshandlingar mot lärarna sällan polisanmäls vilket kan skapa ett klimat på skolan som signalerar att våld är något acceptabelt. Tillsammans med detta menar vi att den ökade arbetsbelastningen i kombination med avsaknad av kunskap kan vara en bidragande faktor till en normalisering av våld i skolan.

Eriksson (2014) beskriver hur skolan är en plats där elever tillbringa mycket av sin tid. Skolan kan vara en trygg plats som främjar lärandet och det sociala och där skolpersonal blir barnens beskyddare. Skolan kan också vara en plats förknippad med ångest och oro, där våld i hemmet kan göra att skolan blir en plats där barnet utsätts för ytterligare våld från andra elever men även från lärare, utifrån sin redan utsatt situation (Eriksson, 2014). Även om studien inte direkt berör vår forskningsfråga utan mer handlar om våld bland vuxna i barnens närhet, familjerätt och barns utsatthet i förskola och skola, så visar Eriksson (2014) på hur viktigt det är för skolpersonal att ha kunskap om våld så detta kan uppmärksammas och hanteras på så sätt som sig bör.

Eriksson (2014) beskriver just hur eleven kan hamna i situationer som är våldsamma eller riskerar bli våldsamma och kan därmed utsättas för trauma om skolpersonal inte har tillräcklig kunskaper kring hur de bör agera och hantera situationen. Som vi tolkar Erikssons text, innebär det att avsaknad av kunskap kan bidra till, dels att tecken och information om våld missas, men också att information och tecken på våld inte anmäls, även då skolpersonal har anmälningsskyldighet vid misstanke om att barn far illa.

I Sverige och i resten av Norden har forskningen övervägande handlat om studier om mobbning. I den forskningen har riskfaktorer från de som utsätts eller de som utsätter andra varit den dominerande hållningen. Forskning saknas om hur lärare hanterar våld och konflikter mellan skolans elever (Lunneblad & Johansson, 2018).

Vi har också sett att det finns mycket forskning om våld och om lärares och elevers utsatthet i skolan och då med fokus främst på lärares utsatthet. Men vi saknar forskning som specifikt undersöker om lärares kunskap om våld påverkar det våldspreventiva arbetet på något sätt.

I den forskning vi hittat såg vi ett mönster, att det var mer fokus på själva våldet snarare än det preventiva, och att skolan satte in insatser först när våld uppstått. Visserligen ska skolan arbeta med förebyggande arbete, men vi kunde se i både forskning och framför allt i vårt eget material att det ser väldigt olika ut hur man arbetar med till exempel värdegrundsarbetet på skolor. Det är viktigt att förstå hur våld uppstår för att kunna veta hur man ska kunna hantera detta.

3.4 Relationsbyggande

Ett annat viktigt ämne som var återkommande i både vårt eget material, men även i tidigare forskning och rapporter var hur viktigt det är att skapa relationer med eleverna, det anses vara en stor del för att lyckas med att förebygga våld i skolan. I BRÅ:s rapport, Grövre våld i skolan (2009) kan man läsa om hur viktigt både elever och lärare anser att det vara att skapa relationer med varandra i skolan. Dels stärker det förtroendet mellan individerna men det stärker också gruppen (klassen). I rapporten står det även att om man har en positiv relation med varandra så är man mindre benägen att begå en våldshandling mot personen, detta oavsett graden av relation.

Rapporten handlar om det grövre våldet i skolan, BRÅ fick i uppdrag av utrikesdepartementet att kartlägga det grövre våldet i skolan, efter att det bland annat 2007 hade skett en dödsskjutning i en skola i Finland. Resultatet visar på att det grövre våldet kan förebyggas genom att förebygga mobbning i skolan och skapa relationer med eleverna. Eleverna hade i större utsträckning mer respekt för lärare som visade att de genuint brydde sig om eleven, än mot de lärare som inte brydde sig. Genom att bygga relationer så kan man alltså förebygga våld. Bruno (2012) belyser även utifrån artikel skriven av Hultquist (2011) att det finns en viktig del som i lärarnas uppdrag som inte fått ta så mycket plats och som är svårt att mäta i jämförelse med till exempel skolresultat i nationella proven, och det är relationsbyggande. Det är gynnsamt för det våldsförebyggande arbetet om både elever och lärare skapar goda relationer med varandra, och då inte enbart i sin egen klass utan även utanför klassrummet, på rasten, i korridoren och så vidare.

4. Teori

Det går inte att komma ifrån att våld är ett komplext problem, varför vi också haft svårt att bestämma oss för vilken teoretisk ansats vi skulle välja. En teori vi kom i kontakt med då vi gjorde vår litteratursökning, var den socialekologiska teorin. Den socialekologiska teorin handlar kort om människors beteende i en social kontext, då det rör i vilken social miljö du växer upp och hur detta sin tur kan leda till om en person blir kriminell eller inte (Franzén & Gottzén, 2020). Denna teori är dock mer knuten till att försöka förklara hur vissa områden kan vara mer kriminella än andra. Vi valde bort denna teori då vi i vår uppsats inte väljer att titta på orsaker utanför skolan, vi är dock medvetna om att våld i familjen, bostadsområde, klass och ekonomi kan vara bidragande orsaker till att barn tar med sig våld in i skolans miljö.

Utifrån vår forskningsfråga, vilken syn lärare i lågstadiet har på våld som sker mellan elever och om deras syn påverkar det våldsförebyggande arbetet, bestämde vi oss till slut att analysera materialet utifrån Vygotskijs sociokulturella teori, alltså att barn lär sig i samspel med föräldrar, lärare eller andra vuxna förebilder (Hwang & Frizén, 2012).

För att försöka få ytterligare kunskap i vår analys vill vi också involvera våldspyramiden samt normaliseringsprocessen.

4.1 Vygotskijs sociokulturella teori

Vi har valt att utgå från Vygotskijs sociokulturella teori för att analysera resultatet i vår studie. Anledningen till detta val av teori är att våldsprevention handlar om lärande, det samma gäller även för vilken syn lärare har på våld (Hwang & Frisé, 2012). Vi menar att lärarnas syn på våld också speglar sig på vilket sätt de pratar om vad våld är och vilka konsekvenser det kan medföra.

Barns lärande sker enligt Vygotskij i interaktion med andra individer, det kan både vara jämnåriga barn men också vuxna såsom föräldrar eller lärare (Hwang & Frisé, 2012). Vuxna behöver hjälpa barnen att bli medvetna om sina egna tankar och hur de ska lösa de problem som de ställs inför. Mer erfarna personer, i det här fallet lärare behöver ställa rätt frågor och inte lämna eleven själv med att lösa problemen som eleven möter (Hwang & Frisé, 2012).

Vygotskij menar därför att språket har en viktig del i utvecklingen av barnens sociala samspel med sig själv, andra barn och vuxna. Vygotskijs menar att vuxnas sätt att samtala med barn bidrar till att utveckla deras självmedvetenhet, även kallat metakognition (Hwang & Frisé, 2012). Vygotskij ansåg att barns utveckling och lärande samexisterar (Hwang & Frisé, 2012).

Lärarens syfte blir här att prata med barnet på en, för barnet begriplig nivå och ställa undersökande frågor såsom exempelvis, -Vad behöver du för att kunna lösa det som precis händer? Den vuxne, i det här fallet läraren kan också återkoppla till barnet genom att exempelvis fråga – Du gjorde detta, och när du gör så kan det bli på det här sättet, vad tror du då kan hända med...? Denna process där barn får handledning av vuxna benämner Vygotskij som proximal utveckling (Hwang & Frisé, 2012). Proximal utveckling menas att man för barnets utveckling framåt genom att man utmanar barnet på en nivå som ligger i närheten av deras egen psykologiska utvecklingsnivå. Det handlar om att låta barn prova, men att de vuxna ska finnas närvarande under tiden för att kunna guida barnet i situationer där barnet lyckas eller inte lyckas att lösa det på egen hand, det kan ses som en sorts handledning (Hwang & Frisé, 2012).

4.2 Våldspyramiden

Våldspyramiden finns i olika utförande men alla i syfte att förklara våldets ökning och att allt våld oavsett om det är lindrigt eller grovt har samma syfte, att få offret att förlora självkontroll och att skada och förnedra (Franzén & Gottzén, 2020). När vi har sökt efter våldspyramiden har vi uppmärksammat att de flesta utgår från våld i nära relation och hedersrelaterat våld, exempel på där vi hittade dessa våldspyramider var Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) Jämställdhetsmyndigheten, och MÄN. Vi valde till slut att använda oss av en illustration av våldspyramiden som vi fann på Borås stads hemsida och rörde deras projekt, tre förändringsprinciper mot våld (Borås stad, 2020). Valet av just den version av våldspyramid baserades på att vi tyckte den, på ett bra och överskådligt sätt beskriver det våld som sker i skolan och därför passar in i vår studie.

Våldspyramiden kan man bäst förklara med att det är hur våld skapas i vårt samhälle. Längst ner på pyramiden så existerar det vardagliga våldet, det är också det våldet som många inte förstår eller accepterar som just våld. Ju längre upp man kommer i våldspyramiden desto grövre och mer erkänt är våldet (Franzén & Gottzén, 2020). Om vi utgår ifrån Friendsrapporten (2020) kring vilket våld som är vanligast förekommande i skolan så stämmer det överens med de tre nedersta stegen i våldspyramiden. Grövre våld är fortfarande relativt ovanligt i skolan, men när det sker så är det främst mellan elever på högstadiet och gymnasiet (Brå, 2009).

För att försöka åskådliggöra hur våld kan uppstå har vi använt oss av våldspyramiden som modell, vi har även, för att förtydliga, valt att visa en illustration av våldspyramiden (bilaga 3).

För att kunna förebygga våld behöver en också bli medveten hur våld kan uppstå. Därför ser vi våldspyramiden som ett sätt att visa, men också förklara riskerna med att bortse från det "lindriga" våldet, alltså basen i pyramiden, och vilka risker det kan medföra i förlängningen, alltså mitten och toppen i våldspyramiden. Vad som behöver förtydligas är att våldspyramiden inte på något sätt är en manual för våldets gång, utan snarare ett visuellt stöd i hur våld byggs upp och eskalera om det inte bryts, alltså hur en normaliseringsprocess mot det grövre våldet kan se ut. Våldspyramiden kan ses som en kropp, det finns inga rätt och fel kroppar men en kropp kan inte existera utan exempelvis, hjärta och hjärna, precis som inte våldspyramiden kan existera om en tar bort någon av delarna.

De olika delarna i pyramiden kan fyllas med olika ord, dock är principen densamma, alltså basen är det "lindriga" våldet och ju högre upp en kommer i pyramiden, desto grövre riskerar våldet att bli.

4.3 Normaliseringsprocessen

Eva Lundgren är upphovsperson till normaliseringsprocessen samt även en viktig person när det kommer till att förstå våld och hur det över tid påverkar den som utsätts. Främst handlar normaliseringsprocessen om mäns våld mot kvinnor, men vi har valt att ta med detta synsätt då vi menar att denna process även är verksam i skolans värld.

Lundgren (2004) beskriver normaliseringsprocessen som indelad i fyra olika faser, där första fasen är att gränserna för våldet förskjuts. Ett exempel på förskjutning i skolmiljön kan vara att våld som tillhör basen i våldspyramiden, till en början, inte accepteras av lärare, men med tiden, om det inte sker ett aktivt arbete mot denna form av våld så finns risken att lärare inte agerar och därmed riskerar att sända ut signaler till elever att denna form av våld är något acceptabelt. Våld blir en del av skolmiljön. Fas två beskriver Lundgren (2004) som att det sker en isolering av den våldsutsatta. I skolans värld skulle denna fas kunna beskrivas som utfrysning, att elever ignorerar en annan elev som söker kontakt, alltså en del av det skolan kallar mobbning. Detta exempel kan vara lite förenklat då Lundgrens förklaring kring fas 2 får mer långtgående konsekvenser för den enskilde och är en del av vägen mot grovt våld i nära relation.

Lundgren (2004) beskriver fas 3 som att det sker en växling mellan värme och våld. För att försöka exemplifiera detta, utifrån skolan värld, ser vi det som att de som utövar våld mot varandra även kan leka med varandra mellan händelser med våldsinslag, detta skulle kunna ses som en växelverkan mellan just värme och våld, att i ena stunden få vara en del i gemenskapen men i nästa stund bli utsatt för våld.

När det kommer till sista fasen, 4 som Lundgren (2004) kalla för *internalisering*, alltså när våldet har blivit en del av vardagen så skulle en kunna överföra detta till att skolan, lärare och elever har anpassat sig till våldet, det har så att säga blivit en del av skolans kultur.

Skolverket nämner i sitt stödmaterial Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda (2019) också normaliseringsprocessen som ett hinder i upptäckandet av diskriminering och kränkningar vilket att i en klass med elever och lärare där det förekommer mycket dagliga konflikter och våld, gör att eleverna och läraren till slut inte kommer tycka att det är något konstigt, utan det hör nu till deras vardag. Ingen kommer längre att reagera om en elev kränker en annan elev. Elever och läraren har nu anpassat sin vardag efter våldet, våldet har därmed normaliserats.

För att försöka få svar på vår forskningsfråga har vi valt dess tre teorier, då vi anser att Vygotskij förklarar hur vuxnas, i vårt fall lärares förhållningssätt kan påverka hur barns inställning till våld fortlöper. När det gäller att ytterligare förstå vilka konsekvenser våld kan få, såg vi det relevant att genom våldspyramiden illustrera våldets olika steg och hur våldet kan eskalera om det inte förebyggs. Vidare visas våldets konsekvenser utifrån de två tidigare teorierna genom normaliseringsprocessen då den, som vi tycker, ger ytterligare förklaring kring vad konsekvenserna kan innebära om våld får fortsätta. Risken med detta är att det då kan ske en normalisering i skolan som i förlängningen riskerar att följa individen upp i högre årskurser, ut i exempelvis fritiden, relationer, arbetsliv och andra delar av samhället.

Som vi ser det finns det ett samband mellan vuxnas sätt att agera kring våld. Ett förhållningssätt där en vuxen agerar och förklarar för ett barn om vad våld och dess konsekvenser är, ökar möjligheten för att våld inte normaliseras i en miljö som skolan. När inte våld är normen finns också större möjligheter för vuxna och barn att agera, vilket som vi ser det, minskar möjligheterna för att våldet på, i det här fallet, skolor, riskerar att hamna i de övre skikten på våldspyramiden. Får dessutom lärare och elever möjlighet till att arbeta och delta i någon form av våldspreventivt program så ser vi det som en ytterligare möjlighet att våld i skolmiljön minskar och inte blir av den grövre sorten.

5. Metod

5.1 Forskningsdesign

Som metod har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod eftersom vi är intresserade av lärares egen definition på våld och hur de agerar på våld i skolmiljön. Vi vill få ta del av lärares berättelser om vad våld är för dem och hur de väljer att agera i de våldssituationer som uppstår i skolmiljön.

Vi menar att det skulle innebära svårigheter att genom en kvantitativ metod mäta lärares egna upplevelser. Kvantitativa studier kräver en annan form av datainsamling varför bearbetningen blir annorlunda och därmed tolkas materialet på ett annat sätt (Bryman, 2018).

Till intervjuerna med lärarna använder vi oss av tidigare forskning, skollagen, och rapporter. Orsaken till detta är att kunna förstå och analysera det material vi får från intervjuerna med lärarna och på så sätt få ta del av lärarnas erfarenheter.

Från början hade vi bestämt oss för att gå in i studien med en teori, men efter att vi diskuterat detta valde vi att gå in i studien utan teori. Orsaken till detta val var att vi genom tidigare arbetslivserfarenhet från skolan hade en förförståelse, vilket gjorde att vi ville möta studien med ett öppet sinne. Vi valde därför att använda oss av en abduktiv ansats som innebär att vi var öppna inför det material som vi samlade in, för att sedan komma fram till en lämplig teori för att analysera vårt material (Bryman, 2018). Vi visste att våld var komplext och därav skulle det bli svårt att utgå från en fast teori, eftersom vi inte på förhand kunde se hur våra intervjupersoner skulle svara på våra frågor.

5.2 Avgränsning och urval

Utifrån vår forskningsfråga gjorde vi bedömningen att en semistrukturerad intervjuform var bäst lämpad. Under processen sökte vi efter lågstadielärare i kommunala skolor i Stockholms stad, anledningen till att valet föll på Stockholms stad var att det sedan ett par år tillbaka erbjuds en uppdragsutbildning i våld i nära relation. Uppdragsutbildningen erbjuds till alla som är anställda i Stockholm stad och tillhandahålls av Karolinska Institutet (KI) och genom denna utbildning fanns möjligheten att lärarna hade en någorlunda samsyn kring vad våldsbegreppen innebär. För att avgränsa oss valde vi att fokusera på lärare i årskurs 1–3 samt lärare mot fritidshem. Samtliga av våra informanter var kvinnor. Vår tanke var även att försöka få tag i manliga lärare, dessvärre lyckades vi inte med detta. Tanken med att försöka få män till vår studie var dels att försöka uppnå en någorlunda jämn könsfördelning, men också att undersöka om det finns skillnader i mäns och kvinnors syn på vad våld är och hur de hanterar situationer där våld uppstår. Grundskolan är fortfarande en kvinnodominerad arbetsplats, könsfördelningen är enligt Skolverket (2020) ungefär 25 procent manliga lärare och således 75 procent kvinnliga lärare. Genom att få en eller två manliga kandidater till vår studie hade resultatet speglat könsfördelningen i svensk grundskola på ett mer realistiskt sätt. Våra intervjupersoner var mellan 24 och 57 år. Våra informantens yrkeserfarenhet som lärare varierade mellan knappt ett år, ända upp till 30 år. En av våra informanter hade endast hunnit arbeta på en skola, medan övriga 7 hade varit anställda på tre eller fler skolor under tiden som yrkesverksamma. Våra intervjupersoner hade arbetat på sina respektive skolor i mellan ett knappt år till fyra år. När det kommer till utbildning i våld, både när det gäller vad de fick under sin lärarutbildning och i form av fortbildning från sin arbetsgivare så var det endast en intervjuperson som fått någon form av utbildning kring våld, vilket personen fått genom sin lärarutbildning. Det var alltså ingen av de vi intervjuade som fått någon fortbildning kring våld av sin nuvarande arbetsgivare.

5.3 Etiska överväganden

I den svenska samhällsvetenskapliga forskningen finns främst fyra grundläggande etiska riktlinjer för de som direkt ingår i forskningen, dessa är frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017). I vår studie valde vi att utgå ifrån de fyra etiska principerna som Bryman (2018) tar upp. Vi gjorde detta för att säkerställa intervjupersonernas trygghet och att vår studie uppfyller de etiska kraven (Vetenskapsrådet, 2017).

Informationskravet innebär att intervjupersonerna skall få information om att deltagandet i studien är frivilligt, att informanterna har rätt att avbryta intervjun när de önskar, få information om syftet med intervjun och vad som ingår i undersökningen (Bryman, 2018; Lag 2003:460 om etikprövning av forskning som avser människor, 16§; Vetenskapsrådet, 2017). Inför våra intervjuer skickade vi ett informationsbrev som bifogades i ett mejl till intervjupersonerna, i det framgick tydligt vad informationskravet innebar, studiens syfte, våra och vår handledares kontaktuppgifter. Ett etiskt dilemma vi brottades med var frågan om vi kunde vara helt transparenta med vår forskningsfråga. Anledningen till detta var att vi ville undersöka lågstadielärares syn på våld i skolan. Vår oro grundade sig i om vi skulle få helt ärliga svar från våra intervjupersoner, då våld är ett laddat ämne och kanske extra laddat när det gäller barn i vår målgrupp. Å andra sidan, om vi inte hade varit transparenta så kanske möjligheten, utöver att vi hade brutit mot informationskravet varit att intervjupersonerna avbrutit intervjun när vi börjat ställa våra frågor. Vi diskuterade detta med vår handledare och kom gemensamt fram till att det korrekta var att vara tydliga med vår undersökning och i och med detta riskera att inte få helt ärliga svar från intervjupersonerna.

Samtyckeskravet innebär att intervjupersonerna själva bestämmer om sin medverkan, och att de när som helst kan avbryta sin medverkan (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017). Vi informerade kring samtyckeskravet, både i informationsbrevet samt innan intervjuerna startade.

Konfidentialitetskravet menas att intervjumaterialet som vi har samlat in inte kommer delas med andra utan kommer förvaras på ett sådant sätt att det inte kommer i orätta händer. Vi informerade intervjupersonerna i ett informationsbrev som skickades ut innan intervjun, att vi och vår handledare är de enda som kommer att ta del av intervjumaterialet. Vi informerade även muntligt intervjupersonerna innan vi påbörjade inspelningen av intervjun, detta för att säkerställa att de var införstådda med vilka rättigheter de hade (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017).

Nyttjandekravet innebär att författarna inte får använda materialet från intervjuerna i annat än till den tänkta uppsatsen. Intervjupersonerna blev informerade om att det insamlade materialet inte kommer att användas i annat syfte än för uppsatsen och att intervjuerna i sin helhet endast kommer att läsas av oss som författare (Bryman, 2018; Vetenskapsrådet, 2017).

5.4 Datainsamling

Den metod vi valde för datainsamling var semistrukturerade intervjuer. Syftet med detta val var att få ta del av vad intervjupersonernas hade för tankar kring våld och hur det våldsförebyggande arbetet bedrivs i skolan av lärarna. Huvudsyftet med vald metod var att inte låsa oss vid en struktur, utan ha en viss frihet med att kunna ställa följdfrågor. Vi ville också kunna hitta likheter av de svar som vi fick under intervjuerna, för att kunna ställa dessa i relation till våra frågor kring våld och våldsförebyggande arbete i skolan. Vi har intervjuat åtta lågstadielärare som arbetar i fyra olika kommunala skolor, tillhörande Stockholms stad.

I vår urvalsprocess vände vi oss till personer som vi kände och arbetar i skolan, vibad dem att undersöka hur intresset var att delta i vår studie. Vi ställde även frågan på Facebook. Anledningen till detta tillvägagångssätt var att vi av lärare i vår bekantskapskrets blev rekommenderade att göra på detta sätt då risken att förfrågningar om att delta i studier ofta bortprioriteras på grund av lärarnas arbetsbelastning och, att många förfrågningar från lärarstudenter, riktade till lärare om att delta i studier.

När vi, genom vårt kontaktnät fått intresserade, kontaktade vi dessa via mejl. I mejlet bifogade vi vårt informationsbrev där syftet med studien samt de forskningsetiska kraven tydligt framgick. I informationsbrevet fanns även kontaktuppgifter till oss samt vår handledare (se bilaga 1). Efter avtalad tid med intervjupersonerna, bjöds de in till intervju på teams. Anledningen till att intervjuerna skedde via teams var på grund av den pågående covid-19 pandemin och innan varje intervju informerades intervjupersonerna muntligt om de etiska kraven och att de själva kunde avsluta intervjun när de så önskade, utan att bli ifrågasatta. Vi båda deltog under intervjuerna.

5.5 Bearbetning, tolkning och analys

Alla intervjuerna skedde digitalt via Google teams och spelades in med en applikation på mobiltelefonen. Sedan transkriberades materialet en till två dagar efter. För att få en tydligare bild över vad som fanns i materialet och vad som var relevant för vår studie, valde vi att plocka ut en del citat och lägga i ett separat dokument, färgkodade efter våra huvudkategorier i frågeformuläret. Dessa huvudkategorier var: Våld, förebyggande arbete, organisatoriska förutsättningar och omskrivning av våldsbegreppet.

Det var en del teman som var återkommande i alla intervjuer, vilka var: Relationer, definition av våldsbegreppet, kunskaper om våld, förebyggande arbetet.

Analysen av materialet har gjorts på så sätt där vi länkat samman det transkriberade materialet med tidigare forskning. Vi har med hjälp av Vygotskijs sociokulturella teori, våldspyramiden samt normaliseringsprocessen analyserat vårt material för att på så sätt försöka finna förklaringar till syftet med vår studie.

5.6 Studiens tillförlitlighet

Då vi har intervjuat åtta lågstadielärare i fyra kommunala skolor i Stockholms stad, kan vi inte dra några generella slutsatser om den Svenska skolan i övrigt. Syftet med studien har varit att undersöka lärares syn på våld och det förebyggande arbetet gällande våld i skolan. Lincoln & Guba (1985; 1994, refererad i Bryman 2018) menar att kvalitativ forskning behöver kompletterande kriterier utöver validitet och reliabilitet, detta för att kunna värdera och bedöma den kvalitativa forskningen utifrån de mer etablerade begreppen validitet och reliabilitet. Nedan redogör vi för de begreppen utifrån vår undersökning.

Vi utgick från de kriterier om tillförlitlighet som Lincoln & Guba (1985; 1994, refererad i Bryman 2018) för att kunna värdera vår kvalitativa studie. Lincoln och Guba (1994; Bryman 2018) använder sig av fyra olika kriterier såsom trovärdighet som även likställas med intern validitet (Bryman, 2018), vilket kan förklaras att det finns en samstämmighet mellan våra iakttagelser och resultat. Risken finns dock att vi kunde fått andra svar på de frågor som handlade om våld, då vi får anta att intervjupersonerna utgick från ett lärarperspektiv angående våld i skolan. Hade frågan ställt med fokus på våld i nära relation, så kan det antas att intervjupersonerna hade tolkat begreppet våld annorlunda. Intervjupersonerna kan även fara med osanning gällande sin egen syn på våld samt arbetsplatsens våldsförebyggande arbete ifall man vill hålla sig lojal, men det kan även så vara åt det andra hållet också. Dock gör vi bedömningen att intervjupersonernas utsagor stämmer överens med varandra och att sannolikheten att man har överdrivit eller förminskat de våld som sker inte är troligt. Vi gör även en bedömning att det inte är särskilt troligt att intervjupersonerna skulle ljuga om våldet på sin skola, då de i sina svar utförligt beskriver olika våldssituationer som skett på skolan, dessutom har de garanterats anonymitet.

Det andra kriteriet kan likställas med extern validitet och kallas i stället för överförbarhet (Lincoln & Guba, 1994, refererad i Bryman, 2018). Med det menas att efter att ha intervjuat lärare kring frågan om våld gör vi bedömningen att den här studien är överförbart då lärare, som yrkesgrupp fortsättningsvis kommer att finnas kvar. Likaså de frågeställningarna rörande våld och våldsförebyggande arbetet i skolan.

Vi anser att vår studie har stor relevans för socialt arbete då våldet påverkar barnens mående väldigt negativt, både kort och lång sikt. Att kunskapen om våld behöver förtydligas och arbetas med på flera områden, både inom skolan och samhället i stort, för att förhindra att våldet sprider sig, ser vi som viktigt. Då det inte finns så mycket forskning kring förebyggande arbetet i de lägre åldrarna behövs detta utforskas vidare. Vår studie skulle kunna ge en fingervisning om hur skolan behöver arbeta kring frågor som rör våld i skolmiljön.

Pålitlighet, motsvarar reliabilitet (Lincoln & Guba, 1994, refererad i Bryman, 2018) och är det tredje kriteriet. I det här kriteriet så uppfyller vi kraven genom att återberätta hur vi har gått tillväga med vår undersökning, vi har säkerställt att vi har en tillgänglig och fullständig redogörelse för alla våra delar i undersökningen såsom: intervjuguide, val av intervjupersoner, hur intervjuerna genomfördes, transkriberat material, forskningsfråga och etiska överväganden.

En möjlighet att styrka och konfirmera är det sista kriteriet i Lincoln och Gubas (1994, refererad i Bryman, 2018) lista, vilket innebär att det finns en risk att undersökningen påverkas av forskarens egna värderingar och därmed riskerar att påverka resultatet på ett förvanskande sätt.

I och med vår förförståelse om hur skolans våldsförebyggande arbete och vår negativa syn på våld, skulle det kunna påverkat vår tolkning av studiens resultat: Vi har gjort vårt allra yttersta för att vi inte ska påverka resultatet på något sätt genom att försöka undvika att överanalysera vårt insamlade material.

5.7 Metodreflektion

I vår studie har vi enbart fokuserat på lärare på lågstadiet, men i skolans värld arbetar det inte enbart lärare utan det finns många andra vuxna på en skola, så som rektor, kurator, skolsköterska, skolpsykolog, speciallärare, fritidspersonal, resurspedagoger, kökspersonal, vaktmästare med flera och, framför allt finns det föräldrar/vårdnadshavare till alla de barn som går i skolan. Det hade varit intressant att kunna få göra en större studie på flera skolor i Sverige, där all personal i skolan, vårdnadshavare samt eleverna fick svara på frågor angående våld och det förebyggande arbetet mot våld. En sådan studie skulle kunna lyfta fram vad det är som gör att det våldsförebyggande arbetet som redan finns i skolan fungerar eller inte fungerar.

Att enbart intervjua en profession i skolan kan tänkas ge en alldeles för ensidig bild av hur våld i skolan manifesteras. Å andra sidan är lärarna i majoritet och de har stor chans att kunna förändra våldet i skolan, så att ta reda på vad de tycker saknas eller fungerar ger en vägledning på hur man skulle kunna fortsätta med en större studie i framtiden.

Vi valde att enbart intervjua lärare i Stockholms stad, då vi sedan innan visste att de erbjuder alla anställda i staden en uppdragsutbildning rörande våld i nära relation, som hålls av Karolinska Institutet och motsvarande tre högskolepoäng. Vi anser att Karolinska Institutets uppdragsutbildning är relevant för målgruppen som arbetar med människor, såsom lärare och därmed var vår förförståelse kring utbildningen att lärare i Stockholms stad hade genomgått denna. I och med denna förförståelse var vår tanke att lärares kunskap kring våld vore extra intressant att ta del av i vår undersökning.

6. Resultat

Våld är något som förekommer överallt, i alla samhällsklasser och därmed även i alla skolor. Men det finns olika nivåskillnader kring hur mycket våld det finns i skolorna. Det var inte en enda av de vi intervjuade som sa att det inte förekommer något våld alls i den skolan de arbetar i, utan våld fanns i alla dessa skolor. Vi kunde utifrån vårt material hitta likheter i lärarnas svar. Vi har valt att presentera dem i resultatdelen, som olika teman utifrån våra frågeställningar. Dessa teman är: Lärares kunskap och syn på våld bland elever, Lärarnas syn på våldsförebyggande arbetet i skolan, normalisering av våldet i skolan och lärarnas agerande i våldssituationer.

I början av citaten nämner vi de olika intervjupersonerna som IP följt av en siffra mellan ett och åtta. När vi genom citat redogör för vad lärare beskriver har vi kunnat se att det finns likheter i de intervjusvar som vi har tagit fram. Vi har valt att benämna citaten utifrån vilken lärare som sagt vad. Delar av resultaten kommer vi att ha med senare i analysen, vilket vi kommer att redogöra för i slutet av varje tema.

6.1 Lärarnas kunskap och syn på våld i skolan bland elever

Under den här rubriken presenterar vi lärarnas egen syn på våld och hur de uppfattar och ser på våld generellt, samt vilka kunskaper om våld lärarna har fått, dels från deras lärarutbildning, men också genom fortbildning på sina arbetsplatser. Syftet med detta var att försöka få reda på lärarnas kunskap om våldsbegreppen, men också att försöka ta reda på om de anser att det finns något våld som är mer eller mindre allvarligt bland eleverna i skolan. Vi menar att om lärare endast ser vissa handlingar som våld, och är mer tillåtande när det kommer till visst våld så kan detta bidra till att en normalisering sker hos både vuxna och barn.

Vad vi faktiskt såg som gemensamt för alla lärarna var att de hade olika syn på vad våld är, samt vilka olika våldsbegrepp det finns. De våldsbegrepp som de allra flesta kände till var fysiskt och psykiskt våld. Några av intervjupersonerna definierar mobbning och kränkningar som just psykiskt våld. På våra frågor hur de definierar våld, svarar två av dem på följande sätt:

IP 4 - Ja gud, vilken fråga. Ja, alltså våld kan ju vara, det är någon slags övergrepp på någon, det kan ju vara fysiskt, det kan var psykiskt och, jag har aldrig själv tänkt på hur jag skulle definiera det. Våld kan ju vara så som med många saker att det är den som upplever det som bestämmer om det är våld eller inte, tänker jag, och att det är en, vissa våldsformer är ju på något sätt kanske självklara. De flesta människor tycker att det är våld medan vissa subtila former av våld kanske inte skulle betecknas som våld av alla människor.

Som vi ser det finns en osäkerhet kring vad våld är och även en osäkerhet kring våldsbegreppen bland alla våra intervjupersoner. Nästa citat av IP 5 spinner vidare på det IP 4 sagt:

IP 5 – Våld kan ju komma i så många olika former, det kommer ju som du säger, det finns ju, fysiskt våld, där man är utåtagerande, slåss och är lite mer våldsam. Men sen så finns det ju psykiskt våld där man verkligen trycker ner någon med sina ord, som kanske inte alltid är lika synligt. Men ändå har en stor påverkan på en, ibland kanske, om inte värre än fysiskt för, de orden man sänder ut och kallar någon för t.ex. det är ju något som kan sätta sig väldigt länge och bli ett problem för en person. Och det här med hur det kan påverka ens självkänsla så, jag skulle nog säga, i mitt fall, att det kan finnas två varianter som oftast är de vanligaste, fysiskt våld och psykiskt våld.

När det kommer till intervjupersonernas syn på våld i skolan så uppmärksammade vi hos samtliga att de ogärna ville benämna våldssituationer i skolan som just våld. De använde sig i större utsträckning av begrepp som förmildrande händelser eller mobbning och kränkningar. Under vissa intervjuer nämndes psykiskt- och fysiskt våld och då som ett mer allvarigare våld än mobbning och kränkning.

I intervjun med IP 3 berättar hon om två olika händelser, en där det förekommer fysiskt- och psykiskt våld. Hon belyser det psykiska våldet som hon upplever kan vara svårare att uppmärksamma. Intervjupersonen försöker att avgöra vilken av våldshandlingarna som hon anser är värst, hon använder dock inte våld som ett begrepp för handlingen, vilket vi såg i fler av våra intervjuer. Samtidigt var det just när en händelse ansågs som riktigt allvarlig som man använde sig av något av våldsbegreppen. Intervjupersonerna ville inte gärna erkänna att små barn använde våld, det sågs mer som en lek som urartat eller liknande. Samtidigt fick vi berättat för oss om väldigt grova våldshandlingar som skett mellan elever i lågstadiet, ett exempel på det är detta citat som är hämtat från intervjun med IP 3:

IP 3 – Men det måste det ju ändå göra, sen är det ju återigen det här med, jag menar, om någon (lång paus). Jag hade en elev som, som, där en kompis höll i en annan yngre elev, mot marken och den andra personen stod och sparkade mot huvudet, alltså det var ju så här, det kan vara det värsta jag har sett liksom. Det var ju riktigt grovt för mig, det var ju, om man nu skall rangordna. Sen kan man ju tänka att någon säger, men, som de här tjejerna idag, aaa, det blir krångligt, men alltså, jag pratar inte med dig utan jag frågar henne, jag skiter i vad du svarar. Det är ju också, för den personen blir det lika på ett sätt, det är ju inte fysisk skada men det är ju fortfarande, det sätter spår. Den här flickan mår jättedåligt och där flera är på henne om olika saker, så, eh, det är om jag säger, utifrån ens egen, där man själv står så är det ju liksom det man får vara med om, det som betyder något för mig, det som är värst för mig men, det är klart att en elev står och sparkar på en annan elevs huvud, när en tredje står och håller i, det är ju så grovt så att man kan ju aldrig tro att de går i trean och gör en sån där sak. Eh, medan en blick eller ett himlande med ögonen eller en utfrysning eller liksom, det är ju, på ett sätt lika hemskt fast ändå inte (skratt), alltså det finns grader men jag kan inte, ja, men samtidigt så, i jämförelse med annat så, ställer man de mot varandra så finns det ju grader, men fortfarande för den här flickan så idag så var det fruktansvärt att hon blev ignorerad i samtalet. Ja, det beror hur man ser på det.

Intervjupersonen tar upp att våldet har olika allvarlighetsgrad och att det är svårt att ställa våldshandlingar mot varandra. I citatet nedan följer ett exempel på vad en av intervjupersonerna svarade när hon fick frågan om hon har funderat varför man inte använder begreppet våld i skolan. Vi tolkar det som att hon önskar skydda eleverna från ett skrämmande ord, att eleverna inte riktigt kan hantera begreppet våld, att våld är ett ord för äldre barn. Samtidigt resonerar hon vidare kring sitt användande av ordet våldsam och att barnen faktiskt förstår detta.

IP 1 – Nä, det är ingenting som jag har tänkt på, det är väl mer av det här att våld låter så pass stort och otäckt, vi använder inte så otäcka ord med så små barn, jag kan tänka mig att det kanske är något man jobbar mer med i högre åldrar. Eller är det så att våld inte kändes så hårt så kanske man skulle kunna använda det, nä men, det känns hårt, alltså i mitt huvud känns det hårt. Men om det på något sätt skulle va så att alla använde sig av våld för samtidigt säger man såhär, att det där spelet är för våldsamt för dej, a, och då fattar dom ju precis vad jag menar, eller nu är du våldsam, nämen det är ju samma ord, bara det att jag använder det på ett annat sätt.

Vi fann liknande resonemang hos flera av våra intervjupersoner när de fick frågan, men detta citat speglar resonemanget bäst. När det kommer till begreppet kränkningar så fann vi att vissa intervjupersoner tyckte begreppet var krångligt, otydlig och därför blev det svårt för intervjupersonerna att veta hur man ska tolka begreppet kränkning. Det finns en önskan om vägledning när det kommer till att definiera begreppet kränkning bland de allra flesta av våra intervjupersoner. Så här lyfter en person problematiken kring kränkningensbegreppet på vår fråga vad anser du är en kränkning:

IP 7-ooohh.. de här frågorna är jättesvåra, jag brukar ta upp dom själv när vi har planeringsdagar och har då frågat rektorn, kurator och så vidare, vad är en kränkning?

För jag skulle få göra massor av anmälningar varje dag, och den tiden fanns inte.

(tillgjord röst) -jaa men man får använda fingertoppskänsla så där.

Det finns liksom inget förhållningssätt i skolan som säger vad det är, utan jag får typ avgöra själv.

I materialet kan vi även se att flera av intervjupersonerna inte vet när de ska skriva en kränkings- eller incidentrapport. Flera uttryckte att det heller inte fanns tid för att skriva dessa. I våra intervjufrågor förekom det frågor om lärarna fick någon utbildning rörande våld när de genomgick sin lärarutbildning och om de hade fått någon vidareutbildning av sin arbetsgivare i ämnet. Alla lärarna utom en sa att de varken fått sådan utbildning, vare sig under utbildningen eller under sina år som yrkesverksamma. Deras kunskaper om våld kommer enligt dem själva främst från egna erfarenheter från privatlivet och från arbetslivserfarenhet. Lärarnas yrkeserfarenhet varierade mellan ett och 30 år. Den enda lärare som säger sig ha fått utbildning i våld via sin högskola/universitet tog examen för ca ett år sen. Så här beskriver två lärare sin syn på våldsutbildning under sin lärarutbildning, ena tog sin examen ganska nyligen medan den andra intervjupersonen tog examen för flera år sen:

IP 5 – Vi hade en kurs om konflikthantering och hur man, ja, olika sätt att lösa konflikter och hur de kan se ut på olika sätt. Våld också, fick vi, det var ju inte länge sen jag tog examen, (skratt). Där fick vi ju lära oss om också, alltså vilka olika orsaker som kan finnas till det och vilka olika strategier man

kan använda till exempel förebyggande arbete för att inte våld skall normaliseras, som en lösning på problem om en säger så.

IP 7- Jag har nog inte fått några..det var länge sen jag gick min utbildning. det har isåfall varit ytters lite..eeh i skolan på utbildningen. På mitt jobb har vi väl heller inte fått så mycket utbildning, så jag har nog fått det av erfarenhet..typ. Det finns ju kurser och sånt som man kan gå men det är ju ingen som har fortbildat oss, men det skulle vi nog behöva. Jag kan ju plocka från mina erfarenheter men det är ju inget att skryta över. Men däremot har jag väldigt mycket unga människor som arbetar hos mig som ABSOLUT skulle behöva få lite fortbildning eller handledning hur man arbetar med sånt.

Utifrån de här två intervjupersonerna ser vi det som att det skett en förändring vad gäller utbildning på lärarutbildningen. Vad som är gemensamt för båda intervjupersonerna var att de inte fått någon fortbildning kring våld och våldsprevention på sina nuvarande arbetsplatser.

Vad vi kunde se hos våra intervjupersoner var att när det kom till fortbildningar kring våld och våldsprevention, så var dessa knutna till specifika elever. Det som IP 1 beskriver i sitt citat nedan var ett resonemang som vi såg hos flera lärare, nämligen att våld tillskrivs en specifik grupp elever, i detta fall, barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF). De fortbildningar skolan erbjuder är enligt de lärare främst riktade till barn med NPF diagnos. Citat från IP 1:

IP 1 – Ja det gör det, alltså vi har ju tillgång till skolpsykolog, kurator och sånt som vi kan blöta och stöta det här med och som hjälper oss i svåra ärenden, o.s.v. och sen har vi ju haft mycket utbildning inom, och det handlar ju mycket om, då tyvärr mycket mot de elever som brukar våld, vilket är de som har någon form av funktionsnedsättning. Så vi har fått väldigt mycket utbildning inom det området, NPF, och hur man skall handskas med de eleverna för att inte dra upp deras nivåer av stress som gör att de blir våldsamma eller aggressiva, så, visst, på så sätt har man ju fått utbildning.

Vi tar med oss till analysen att intervjupersonernas syn på våld var kopplat till fysiskt och psykiskt våld. Men också att det fanns en osäkerhet inför om det kunde finnas annat våld knutet till begreppen kränkningar och mobbning och att våldsbegreppet inte gärna används i skolan då det av lärarna uppfattas både som krångligt men också skrämmande.

När det gäller intervjupersonernas fortbildning rörande våld såg vi att dessa ofta var knutna till en specifik grupp, barn med NPF. Samtliga intervjupersoner beskrev också utbildning i våld som stöd från kollegor eller EHT (elevhälsoteamet).

6.2 Lärarnas syn på det våldsförebyggande arbetet i skolan

Här har vi valt att ta upp vilken syn lärarna har på det våldsförebyggande arbetet i skolan. Lärarna har fått frågor som rör hur de ser på skolans förebyggande arbete, vad de känner till om våldsförebyggande arbete och om de anser sig ha en samsyn på vad som inbegrips i våldsbegreppet.

Vårt syfte har varit att försöka ta reda på förutsättningar om och i så fall hur de arbetar våldsförebyggande och om det i så fall har gett våra intervjupersoner och deras kollegor en samsyn, både kring begreppsdefinition av våld, och kring vad de anser sig behöva för stöd i att arbeta våldspreventivt.

Vad vi upptäckte i våra intervjuer var att det genomgående är i det egna arbetslaget det mesta våldsförebyggande arbetet förekommer. En av intervjupersonerna berättar i citatet nedan, om hur skolpsykologen på hennes skola håller på att ta fram ett program som ska ge lärarna stöd till att kunna hantera stökiga elever:

IP 4 – Vi håller faktiskt på med en grej nu som vår skolpsykolog har, för vi har, i mitt arbetslag har, vi har några svåra elever och då har hon satt ihop ett sorts program som jag tror alla skall få sen, så jag tror vi är lite hennes pilotförsök, ehh som heter, PBS, positivt beteendestöd heter det, och det handlar ju faktiskt om att bryta och hinna se och locka fram det positiva i stället för att det skall bli mycket som går snett. Det är ju inte alltid det blir våld, men det kan bli det med de här barnen som har det lite jobbigt, så det är väl det. Sen tror jag att faktiskt att de som har, att högstadielärarna har någonting, det är våldsprevention (pratar om MVP och högstadiet) men det gör inte vi i lågstadiet. Och mellanstadiet vet jag inte om de har lite våldspreventionsgrejer, jag är osäker.

Det kommer inga speciella direktiv uppifrån, mer än att man ska arbeta våldsförebyggande, men det framkommer inte på vilket sätt eller vilken metod som lärarna ska använda sig av. Under intervjuerna kunde vi se en önskan om att få tydligare direktiv och vägledning i hur personalen ska arbeta våldsförebyggande men också med våld överhuvudtaget. Fokus, enligt våra intervjupersoner, låg mest på att skriva incidentrapporter när något skett mellan eleverna.

Vi såg också att våra intervjupersoners syn på förebyggande arbete mer handlade om att agera när något har hänt och inte så mycket på att agera innan något händer. Flera intervjupersoner beskriver en frustration över hur man arbetar med dessa frågor på skolorna, att det heller inte tas på allvar. Det finns också en tydlig skillnad på hur olika skolor arbetar förebyggande. Så här beskriver en av våra intervjupersoner sin upplevelse av att just ha en önskan om att arbeta preventivt men att inte få skolledningens stöd.

IP 3 – Jag är väldigt väldigt kritisk just nu till min arbetsplats där jag befinner mig för jag upplever, jag sitter i skolans trygghetsteam där vi skall jobba förebyggande och den skall jobba med liksom, få fatt i de barn som dyker upp ofta i incidentrapporter eller kränkingsanmälningar då, som det kallas, och jag kan uppfatta att den skolan jag kommer ifrån, där var det arbetet JÄTTEVÄL genomarbetat. Varje lärare gjorde flera rapporter varje vecka, på den här skolan kanske man gör en i månaden medan det egentligen händer såå mycket mer. Jag sa ju tidigare att det här kan vara den grupp som jag haft där det varit MEST någonsin, alltså slitigast jobb med just den här biten, så för mig går det inte ihop,

så jag är väldigt kritisk just nu, jag ifrågasätter våra rektorer ganska kraftigt hur man tänker. Vi har ingen färdig likabehandlingsplan t.ex. vilket, det ju är lag på att vi skall ha.

Vi tar med oss till analysen att det vi såg var att det fanns en oklarhet vad förebyggande arbete innebar, samtliga lärare beskrev att de agerar när något händer. Det fanns heller inga direkta direktiv från skolledningen om att arbeta förebyggande utan det kom istället från lärarna själva, eller annan personal inom EHT. Ett exempel var att en intervjuperson beskrev hur hon och hennes kollegor skulle vara testpersoner för ett våldsförebyggande program som skolpsykologen på hennes skola själv arbetat fram, det skall dock tilläggas att detta program inriktade sig på hur lärare skall bemöta elever som anses som svåra.

6.3 Normalisering av våldet i skolan

Normalisering av våld sker kanske inte enbart inom våld i nära relation, utan vi vill nog våga påstå att det även sker i skolan, utifrån de svar vi fått från våra intervjuer. Det görs en gradskillnad på våldet och tyngdpunkten ligger i vem som är våldsutövare. När våra intervjupersoner fick frågor kring vissa begrepp såsom exempelvis skojbråk, kärlek börjar alltid med bråk och pojkar är pojkar, så var de ganska överens om att det var begrepp som var på väg bort. Men ett begrepp som fortfarande används av både lärarna och eleverna själva var skojbråk. Citat:

IP 2- Men skojbråk absolut, det använder ju även barnen själva. Så där får man hjälpa dom å förklara att skojbråk inte, alltså det är inte bra att slåss över huvud taget. Däremot är det skillnad på, vi har haft särskilt pojkar som behöver, de behöver fysisk kontakt med varandra och då är det kanske roligt att rulla runt i högar på golvet med nån. Men kanske då är det inte våld. Men det är skillnad på när dom tar pinnar och står och slåss med varandra eller låtsas köra karate och allt de håller på med.

Här beskriver IP 2 hur hon, som vi tolkar det, gör skillnad på våld och våld. Å ena sidan säger intervjupersonen att våld, i form av skojbråk inte är ok, å andra sidan ger hon uttryck för att pojkar har ett behov av att ha fysisk kontakt i form av att "rulla runt" i högar. Så här beskriver en annan intervjuperson hur hon ser på "skojbråk" mellan elever på skolan

IP 1 – Ja, det gör det för vi har diskuterat väldigt mycket om det här med skojbråk. Eeehhh, för att vi är några stycken som inte tycker det är ok att skojbråka så då sa vi att vi liksom stryker det, man får inte skojbråkas heller, eeeh och det var en diskussion angående vilka regler man skall ha, emm, vi sa hur många gånger lyckas man med ett skojbråk, hur ofta kommer båda parterna ifrån ett bråk och säger – Det här var skoj. A, det händer aldrig (skratt från både mig och IP 1), nä, så att absolut, och då är det så att pojkar måste få det och vi är däggdjur, vi har alltid stångats och kämpats, a men inte här på skolan liksom, det funkar inte.

Som vi tolkar IP 1 svar så kan vi skönja en syn på våld där pojkars våld normaliseras, det är som ett slags biologiskt arv pojkar har och det finns inte så mycket att göra åt saken. Vad vi kan säga ytterligare är att intervjupersonen inte ser skolmiljön som en plats för våld.

Under intervjuerna var det ingen intervjuperson som uttryckligen sa att det förekom annat våld än psykiskt och fysiskt. När vi sedan gick igenom det transkriberade materialet, så framkom en annan bild, där vi kunde skönja andra typer av våld utöver det som intervjupersonerna beskrev, bland annat sexuellt våld. En intervjuperson nämnde i citatet nedan, när frågan om hur hon agerar vid våld. Hon berättade om en vardaglig situation som kan uppstå på skolgården och där eleven kommit fram till henne och sagt så här: "... han slog mig på rumpen och jag ville inte det... ". I detta fall reflekterande läraren inte ens över att detta kunde ses som sexuellt våld, först när vi nämnde begreppet sexuellt våld, så blev det tydligt för henne vad handlingen kan få för betydelse. I intervjun med IP 8 så samtalar vi kring elevernas nyfikenhet kring kroppar, citat:

IP 8-ja precis, i de här åldrarna som jag arbetar med så tycker dom att det är väldigt spännande med snoppar, snippor och rumpor. När de gör de så är det som en kul grej, alltså de tycker att det är kul men det är ju inte ok. Och det pratar vi om..om att det är privat att man inte får göra så och sen när man är äldre då vet man, då vet man mer om kroppen och vad som är ok och vad som inte är ok..det är något som man måste lära dom.

IP 8 tar upp att eleverna behöver få lära sig vad som är ok och vad som inte är ok, att eleverna inte från början kan veta detta.

Vi tar med oss till analys att våra intervjupersoner gör gradskillnader i vad våld är och många gånger ligger tyngdpunkten i vem som är förövaren. Vi uppmärksammade även att den fanns en skillnad i vad som sågs som skojbråk, detta trots att vissa intervjupersoner sa att skojbråk inte var accepterat och en syn på att det var något pojkar behövde göra, något biologiskt. Vi uppmärksammade även att sexuellt våld inte ses som att det existerar i lågstadiet, även om detta framkom i intervjuerna.

6.4 Lärarnas agerande i våldssituationer

Vad vi kunde se i vårt material var att det i vissa fall fanns en osäkerhet i när man bör agera och hur man ska agera när våld uppstår. Det framkom också att lärare och annan skolpersonal kunde se mellan fingrarna i vissa situationer där fysiskt och psykiskt våld förekom. Det vi uppmärksammade var även att det hos lärarna fanns en mindre tolerans för fysiskt våld mellan elever, vilket innebar att lärarna agerade. Dock kunde vi se att det hos lärarna fanns en gradering av våld vilket innebar att om en knuff på fotbollsplanen, eller i kön till maten uppstod så kunde man se mellan fingrarna. Det uttrycktes även hos lärarna att det fanns en svårighet att upptäcka det subtila våldet, såsom utfrysning, blickar, ord och

att inte svara på tilltal (psykiskt och försummelse). Vi såg också i vårt material att det fanns svårigheter hos samtliga intervjupersoner att veta när och hur en skall agera när våld uppstår.

IP 3 - På skola har vi en skyldighet tycker jag, jag kan se ibland, att en del pedagoger blundar lite för om någon säger fula ord eller kanske... gör något taskigt, kanske inte, alltså slåss några så är det väl ingen som går förbi, den typen av (ohörbart) om blir så tydlig men jag kan nog uppleva att en del passerar och låter det gå förbi, lite för att man känner att man inte vet, kanske hur man skall ta tag i det, eller vågar säga ifrån.

Vi tolkar lärarens svar som att hon är medveten om att skolan har en skyldighet att agera på allt våld som sker, men att det inte görs då det verkar finnas en osäkerhet hos vissa lärare om hur de bör agera när det kommer till olika våldssituationer. I nästa citat som följer berättar intervjupersonen hur hon agerar på våldssituationer och hur hon beskriver vad hon tror kan vara orsaken till barnens agerande, citat:

IP 5 – Jag tycker att alla olika, alla olika våldssituationer är allvarliga för att man måste förebygga det i tidig ålder för att det inte skall normaliseras som ett, ett, att använda, utan, sen hur pass allvarligt det är sen kan ju skilja sig, om det är två styckna på samma fritids som inte kommer överens om en liten grej och börjar slåss, då är det ju liksom, amen, man sätter sig med dem och pratar om vad som har hänt, där alla får uttrycka sina känslor, och så kommer man fram till en lösning och de får be om ursäkt till varandra och så släpper dom det ganska ofta. Det är ganska små saker som går att lösa i stunden, men när det är något som pågått väldigt länge, då är det ju liksom, då måste man ju också försöka ta reda lite på vad det underliggande kan vara. Det kan ju vara att en person går igenom en tuff period, eller har lite tuffare omständigheter så att man kan förstå varför så att man kan hjälpa den personen på bästa möjliga sätt, men om det är något som fortsätter och man märker att den här personen använder våld som en lösning för att den inte vet hur man skall kommunicera, då måste vi ju markera och verkligen ta det på allvar.

IP 5 pratar om normalisering och om att allvarlighetsgraden på våld skiljer sig åt och vad hon gör för att få eleverna att lösa konflikten sinsemellan. Hon uttrycker även att det är viktigt att personer som använder sig av våld i stället för att kommunicera behöver tas på allvar. I en annan intervju fick vi en beskrivning av hur läraren går till väga när en, som hon bedömer, allvarligare våldssituation uppstått, citat:

Linda- hur agera man då i skolan när en våldssituation har uppstått, vad gör man sen?

IP 7- Då har vi en grej att dels pratar vi med barnen och sen pratar vi med föräldrarna. sen får vi se om det händer igen

Linda- Pratar ni alltid med föräldrarna?

IP 7- Ja eller det beror ju på vad våld är hehe... att jag slog dig lite på armen eller.. ja den är ju lite svår då.

Linda- Ah.

IP 7- Men om det händer en stor sak, då gör man så. om det inte hjälper och det händer fler gånger, då kopplar vi in EHT och då sitter det med specialpedagoger, kurator, rektor, skolsköterska och så är jag med då om det var med någon av mina elever. Jag får berätta vad som hänt och hur många gånger.

När vi har haft det mötet så har de möte med föräldrarna, så då bli det inte bara att jag ringer utan då tar även dom det med föräldrarna, och sen.. händer det inget mer, och så fortgår detta.

Vi kan utifrån lärarens svar i intervjun se hur hon agerar då en allvarligare våldssituation som har uppstått och har pågått en tid och där elevhälsoteamet (EHT) har kopplats in. Vidare uttrycker intervjupersonen en frustration över att det sedan inte händer någonting mer.

Utifrån våra intervjuer och citaten ovan så tar vi med oss att lärare agerar på olika sätt när det kommer till våldssituationer, samt att det finns en osäkerhet hos personal på skolorna som blir problematiskt då man inte vet hur eller när man bör agera. Vi tar också med oss att när lärare följer de regler och rutiner som skolan har kring hur man ska agera när en våldssituation uppstått mellan elever, så når de inte hela vägen fram.

6.4.1 Relationsskapande

Även om vi inte hade frågor som rörde relation i vår intervjuguide, så var just relationen mellan eleverna och lärarna något som lärarna själva ansåg som viktigt, detta var något som var återkommande hos alla våra intervjupersoner. Vi anser oss därför inte kunna bortse från detta i resultatdelen av vårt material och väljer därför att ta med detta i vår analys.

Här har vi lyft ut några citat från intervjuerna som kan vara relevanta och som vi hoppas kunna bidra med en ökad förståelse varför relationsskapande är viktigt i främjandet av det våldsförebyggande arbetet i skolan. Så här svarade en av intervjupersonerna om varför hon anser relationsskapandet som viktigt i det förebyggande arbetet:

IP 7-För jag bygger relationer med mina elever, och därför känner jag dem upp till åk 4, även med parallell klasserna. Jag bygger relationer med barnen, jag tycker att det är super, superviktigt i alla såna här förebyggande. För vi har elever som har svårt med våld, utåtagerande och sånt här. Och då är det superviktigt.

Genom att ha skapat en relation till eleverna så bidrar det till dels att eleverna respekterar lärarens tillsägelse i större utsträckning, men också att läraren ökar sin egen förståelse för vilka behov en elev kan ha i visa situationer. Vidare beskriver IP7:

IP 7- Men om jag bara har byggt relationer med barnen så känner jag att det är lättare att komma åt, än att inte ha en relation till dom och bara komma ut och skrika på dom eller så..och det gör dom ju knappt heller, jag skulle "suck" säga att personalen inte gör sitt jobb..mm..nej jag tycker att de stoppar våld som de ser eller våld som de hör..öhh.. alltså nu blir det massa skit om min skola men det är kanske bra att det kommer ut

IP7- Jag hade en flicka en gång, för ett antal år sen som var jättearg och utåtagerande och i hennes fall så fick hon bara vara arg en stund och sen kröp hon upp i min famn och sen satt jag med henne, ganska stor var hon, ganska lång och liksom mogen, sen när hon behövde vara, behövde bara få kramas, vara nära och gråta och vara ledsen, för hon skämdes ju, hon mådde dåligt, det var ju andra grejer liksom, men i hennes fall hittade jag den biten. En annan flicka hittade jag också det, det handlade om att plocka upp henne och hålla om henne så lugnade hon sig. Men andra måste man backa av från, en del tränar man ju upp så att de har en plats, jag brukar ha olika platser som de får liksom, det här är din, om du blir riktigt arg, gå hit, här låter vi dej vara ifred, men är du där så vet vi att du vill vara ifred, att man har en deal med de här ungarna som blir arga, kan man också ha, men är det en situation där det pågår ett slagsmål, då får man ju bara kliva in och dra isär. Man har många olika modeller liksom, beroende på vad man har för relation till eleven, eller barnet.

Genom att skapa ett förtroende och ge trygghet till elevgruppen ökar chanserna att lyckas med det förebyggande arbetet i skolan, men också när det väl inträffar situationer som läraren behöver hantera tillsammans med eleverna. Det är alltså genom att läraren har skapat en god relation med eleverna som möjliggör att läraren faktiskt kan agera på ett sätt som gynnar eleverna som hamnat i konflikt med varandra.

Relationen mellan läraren och eleverna är på den nivån att hon kan agera som hon gör för att hon har arbetat upp ett förtroendekapital vilket gör det möjligt att ge de arga eleverna fysisk närhet eller att de hittat andra lösningar som funkar för elever för att på så sätt lugna denne.

I en annan intervju som vi hade med IP3 så var hennes erfarenhet att skapandet av trygghet i skolan bidrar till att skapa trygga elever som i sin tur resulterar i fler fördelar för skolan och eleverna. citat:

IP 3- Ja, men jag är nog det, ja, jag är nog det. Ja, men nu kan jag också luta mig tillbaka, jag har varit på fyra olika skolor och har väl liksom sett ett arbete och varit, blir när barn är trygga och mår bra, då trillar det andra på liksom, ja, jag kan nog tycka att jag har lite mer i bagaget där jag kan se att det faktiskt är så.

IP 3:s citat beskriver hon att hon har en erfarenhet av att ha sett hur det fungerar i skolan när elever är trygga och mår bra. Att arbeta trygghetsskapande i elevgruppen bidrar till fördelar i andra delar som rör skolan.

Det vi tar med oss till analysen är att det krävs en del arbete innan man kan arbeta förebyggande som till exempel relationsskapande och trygghetsskapande då detta kan gynna miljön i klassrummet och ge läraren ökad möjlighet att ta fram strategier som fungerar för henne och eleverna.

7. Analys

I vår analys utgår vi från Vygotskij definition av inläring (Hwang & Frisé, 2012). Vygotskij beskriver att barn lär sig i samspel med vuxna förebilder, vilket i denna undersökning är lågstadielärare.

Vår forskningsfråga var, -Vad har lågstadielärare för syn på våld i skolan och skulle det kunna påverka det våldsförebyggande arbetet? Utifrån att våld är ett komplext problemområde kommer vi att väva in de olika teorierna, som vi redogör för i vår teoridel, under vår analys. Vi valde också att i vår resultatdel dela in dessa i fyra delar, i analysen gör vi på liknande sätt, då vi såg att flera saker hör ihop med varandra. Teman i analysen kommer dock följa vad vi såg i resultatet och övervägande ha beröringspunkter kring resultatets rubriker. De fyra olika rubrikerna är: Lärares kunskap och syn på våld bland elever, lärarnas syn på våldsförebyggande arbetet i skolan, normalisering av våldet i skolan och lärarnas agerande i våldssituationer. Utöver dessa fyra teman har vi även valt att ta med relationsskapande. Anledningen till detta var att vi i vårt resultat uppmärksammade detta som en viktig del i intervjupersonernas syn på förebyggande av våld.

7.1 Kunskap och Lärandet om våldet

Vi valde att genomföra studien med lågstadielärare i kommunala skolor i Stockholms stad utifrån att Stockholms stad, genom KI erbjuder en uppdragsutbildning om våld i nära relation till samtliga medarbetare i staden. Ingen av våra intervjupersoner hade gått utbildningen och det var endast en som kände till den. Som vi redovisade i resultatdelen så var det enbart en av våra intervjupersoner som läst om våld under sin lärarutbildning. När det kommer till vidareutbildning av arbetsgivaren så uppger intervjupersonerna att de endast fått vidareutbildning i att hantera utåtagerande barn med NPF diagnos som till exempel lågaffektivt bemötande. Vi ser att den kunskap de förvärvat främst varit genom eget intresse, egna erfarenheter eller i diskussion i det egna arbetslaget, vilket inte behöver vara något negativt. Vi kan dock utifrån vårt resultat anta att de kunskaper om våld som lärarna har, inte är av generell art, då de inte fått sin kunskap genom sin lärarutbildning eller en våldsutbildning i den verksamhet de nu arbetar i. Flera av våra intervjupersoner menar också att det är vi vuxna som behöver lära eleverna om våld, vad som är rätt och fel, vilket även stärker vår tes att eleverna behöver få kunskap och hitta strategier som gör att de blir medvetna om sina handlingar och hur de ska hantera dessa, vilket vi också får stöd för i Vygotskijs sociokulturella teori. I och med bristen på enhetlig kunskap om våld, ser vi det som problematiskt då lärarnas kunskap om våld skiljer sig åt. Vi kan i och med detta anta att det sätt de lär ut om våld inte blir enhetlig. Vi menar med detta resonemang att

bristen på enhetlig kunskap kan leda till att samtalet om våld får olika utfall eller i värsta fall uteblir beroende på vilken lärare eleverna samtalar med (Brå, 2009).

Dock kunde vi utläsa av intervjuerna att de lärare som ingick i vår studie agerar och tillrättavisar eleven när psykiskt och fysiskt våld uppstår. Men hur lärarna agerar framkommer inte riktigt i vårt resultat då vi inte kunde utläsa hur lärarna agerade för att hjälpa eleven att hitta nya redskap som inte inbegriper våld. Den vuxna måste vara tydlig med hur man lär ut. Att enbart säga att det är fel att slå hjälper inte barnet att ändra sitt beteende (Hwang & Frisé, 2012).

Utifrån Vygotskijs sociokulturella perspektiv tänker vi att skolan är en miljö där en viss form av kultur råder. Denna kultur är barn och skolpersonal en del i att skapa, som vi ser det borde det alltså finnas olika kulturer på olika skolor. Vygotskij menar också att den kognitiva utvecklingen påverkas av språk och kultur, alltså att barnens förmåga att utveckla sitt kognitiva tänkande sker i samspel mellan lärare och andra elever (Hwang & Frisé, 2012). Språket är också en viktig del utifrån hur lärare samtalar med eleverna, här blir metakognitionen viktig utifrån lärarens sätt att samtala med eleverna. Om en situation, där våld har förekommit så skulle alltså läraren kunna hjälpa eleverna att utveckla sitt medvetande kring hur de i liknande framtida situationer skall tänka och agera. Därmed ger läraren eleven möjlighet att förbättra sitt sätt att lösa problem. Om vi utifrån ovan förklaring kring metakognition vänder på det och istället tar ett exempel där en lärare skäller på eleven vid en situation då eleven varit våldsam så menar Vygotskij att det beteende eleven har kan befästas då det inte i samma utsträckning ges redskap för eleven att utveckla sitt sätt agera utifrån problemlösning. Om läraren löser en konflikt på ett negativt sätt så får eleven känslan av att de inte duger, skuld känsla och att något inte stämmer (Hwang & Frisé, 2012).

Utifrån resultatdelen upplevde vi en ambivalens hos intervjupersonerna när det kom till att prata om våld i relation till deras elever, några av intervjupersonerna hävdade att våld inte förekom bland så små barn. Flera intervjupersoner ansåg även att det är för tidigt att prata med barn om våld och att de ansåg att barnen kanske inte förstod innebörden, samtidigt som intervjupersonerna var beredda att använda ordet våld i andra sammanhang. Trots att våra intervjupersoner berättade om olika våldshändelser som skedde på deras skola, så tyckte de att det var svårt att benämna händelserna som våld, och ville hellre benämna det som kränkningar eller mobbning.

Det vanligaste begreppet som man använder sig av i skolan är mobbning och kränkningar, men 2006 togs begreppet mobbning bort från skollagen och ersattes av enbart kränkning (Hwang & Frisé, 2012). De allra flesta av våra intervjupersoner ansåg att begreppet kränkning var svårt att definiera, vad som inbegrips i kränkning och att en kränkning kan vara allt från att eleven känner sig kränkt när någon elev tagit en annan elevs spade till att någon lagt ett häftstift i någons sko. Franzén & Gottzén (2020) beskriver just problematiken med begrepp som mobbning och kränkningar, de menar att handlingar som i vuxenvärlden ses som våld och kriminella handlingar, förminskas och "infantiliserar" när det kommer till våld bland barn. De innebär att när det gäller våld bland barn och unga så blir mobbning och kränkningar dels ett otydligt begrepp som bara till viss del fokuserar på det

egentliga våldet som sker, alltså att exempelvis knuffa någon så den gör sig illa, eller att ta någon på rumpan kallas mobbning eller kränkning när det i en vuxen kontext skulle benämnas som misshandel och sexuellt våld. I och med detta kan alltså våldet normaliseras, vilket vi kunde utläsa att så skedde, utifrån från våra intervjuer.

Däremot kunde vi se hos samtliga intervjupersoner att de gjorde en tydligare koppling till våld när det rörde en specifik grupp elever, nämligen elever med NPF. Utifrån den kopplingen som våra intervjupersoner gjorde mellan våld och NPF, skulle det kunna finnas ett samband då den fortbildning som våra intervjupersoner fått om våld har rört just barn med NPF- diagnos.

Som vi tolkar lärarnas syn eller inte syn på våld skulle vi kunna argumentera för att detta kan bli en sorts normalisering av våld i skolan. Med detta menar vi att om lärare inte benämner våldshandlingar för vad det är så får heller inte eleverna förklarat för sig vad deras handlingar kan innebära, och inte heller hjälper det eleverna att lära sig om sin självkänedom (Hwang & Frisé, 2012). Lärarna agerar men kanske inte på det sätt som krävs och därmed skulle en kunna argumentera för att detta blir en slags normalisering.

7.2 Normalisering

På Lunds universitet har man tagit fram en rapport om “unga och sexuellt våld främjande av ett kunskapsbaserat bemötande av brottsoffer” (Nilsson m.fl. 2020), den säger att professionella i skolmiljö inte använder sig av begreppet våld. Det begrepp som i stället används är mobbning då det begreppet inte ses som en kriminell handling och därför lättare att använda när det kopplas till barn och unga. Sexuellt våld är heller ingen term som används i skolan, man benämner det sexuella våldet som trakasserier, kränkningar och mobbning. Även vi, kunde se att våra intervjupersoner inte gärna använde sig av begreppet sexuellt våld då de själva berättade för oss om en händelse där en elev hade blivit tagen på rumpan av en annan elev. Här gör vi analysen utifrån Moser Hällén & Sinisalo (2018), att det som i vuxenvärlden ses som våld inte tolkas på samma sätt när det gäller barn. Det handlar inte om sexuellt våld i den bemärkelsen av vuxnas sexuella våld, utan snarare om att inte normalisera dessa handlingar så dessa befästs och tas med upp i högre åldrar och därmed normaliseras hos individer och grupper. Ytterligare en aspekt utifrån det sexuellt våld mellan barn skulle kunna vara att barn inte ses som sexuella varelser och att det därmed inte heller finns sexuellt våld mellan barn, eller att vuxna inte vet hur de skall hantera situationen. I och med att vuxna inte benämner det sexuella våldet för vad det är, lär de inte heller barnen vad som skett, de ger alltså inte barnen ett språk för, i detta fall, sexuellt våld. Vi menar att detta undvikande beteende hos lärare kan bidra till en normalisering som barnen tar med sig upp i de äldre åren, beteendet cementeras alltså och våldshandlingarna kan fortgå, något som också Skolverket (2019) tar upp i sin rapport, Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda. Vi får inte heller glömma att om lärarna minimerar våldshandling, medvetet eller omedvetet så kan detta bidra till att normalisera våld i skolmiljön, både hos vuxna och barn, vilket riskerar att bli en slags destruktiv kultur. Utifrån Vygotskijs sociokulturella teori, att barn lär sig i interaktion med vuxna kan en i

exemplet ovan se att både den utsatta och den som utsätter inte får lära sig att beteendet är fel. Här är, som vi ser det, en början på en normaliseringsprocess vilket kan leda till att beteendet så småningom hamnar högre upp i våldspyramiden, både vad gäller acceptans hos ett offer men kanske framför allt hos våldsutövaren. Vygotskijs syn på lärande handlar om att vuxna lotsar barn genom exempelvis skolan för att ge dem en kompassriktning mot vad som är rätt och fel (Hwang & Frisé, 2012). Hos intervjupersonerna kunde vi skönja en viss tveksamhet och ambivalens när det kom till att benämna våld för vad det är. De flesta av lärarna var till en början helt emot att använda våld som begrepp då de ansåg att eleverna var för små för att förstå. Det var ett "otäckt" och för starkt uttryck, men, ju längre in i intervjuerna vi kom desto mer märkte vi att attityden mot våldsbegreppet ändrades. Utifrån den utveckling vi såg under intervjuerna, som tidigare nämndes, att lärarnas syn på våld förändrades väljer vi att tolka det som att samtal om våld också öppnar för andra perspektiv vad gäller våldsbegreppet.

I vårt resultat uppmärksammade vi också att det fanns en syn i hur lärarna valde att beskriva pojkars våldsutövande som något som var i deras natur. Det fanns en gemensam syn hos alla våra intervjupersoner vad gällde förminskande begrepp som innefattar våld, såsom exempelvis skojbråk. Det våra intervjupersoner uttryckte var att detta begrepp inte var accepterat bland personalen i skolan. Dock såg vi att lärarnas syn på vad pojkar har för behov när det kommer till lekar och fysisk närhet, var synonymt med just skojbråk. Som vi ser det fanns en syn att pojkars biologiska behov var kopplad till något som skulle kunna likna skojbråk. När pojkar skojbråkar och i de fall lärarna väljer att se detta som ett slags behov, snarare än att lära pojkar på vilket sätt en kan få fysisk närhet utan våld så menar vi att detta bidrar till en normalisering av våldet.

Att befinna sig i en miljö där våld är förekommande blir, en miljö där våld är en slags norm. Utifrån att ofta bevittna våld men inte bli guidad i hur man ska hantera situationer där våld uppstår så menar vi att möjligheten att lära sig om vad som är rätt och fel minskar.

Men vi tänker också utifrån ett vuxenperspektiv, att lärare som bevittnat, utsatts eller arbetar i en miljö med våld också påverkas och bli avtrubbade, våldet normaliseras även för dem.

7.3 Indikerad och selektiv prevention snarare än universell prevention

Det vi kunde identifiera hos våra intervjupersoner var att de på frågan om våldspreventivt arbete oftast beskrev åtgärder som vidtogs när något redan hade hänt. Exempel på detta var samtal med inblandade elever, konsekvenstrappan, föräldrasamtal, diskussioner i elevhälsoteam (EHT) och diskussion i arbetslagen. Intervjupersonerna beskrev också att våldet oftast tillskrivs vissa grupper av barn, vilket var de med NPF diagnoser och att de fått utbildningar i hur personalen skall förebygga att våld uppstår hos dessa elever genom att använda sig av lågaffektivt bemötande, alltså att lärarna bemöter en aggressiv elev på ett lugnt sätt som gör att elevens beteende inte eskalerar.

Utgår vi från Moser Hällén & Sinisalos (2018) beskrivning av våldsprevention så kan vi se ett mönster, intervjupersonerna utgick oftast från indikerad prevention och selektiv prevention, alltså att agera då någon drabbats av våld eller riktade insatser till grupper som riskerar att utsätta andra för

våld. Utifrån det sociokulturella perspektivet tolkar vi det som att det för lärare blir svårt att lära barn om våld om man inte själv har en universell syn på prevention, det skall tilläggas att detta inte är en tes som kan stärkas av vårt material, utan det är snarare en tanke som har väckts när vi analyserat vårt material. Intervjupersonerna uttrycker att de arbetar, som de ser det, preventivt med sina elever då de talar om värdegrund och alla människors lika värde. Vi kan ändå inte bortse från det faktum att våra intervjupersoner, som vi skrivit ovan, uppehöll sig kring indikerad och selektiv prevention när vi frågade om hur de arbetar med våldsförebyggande arbete. Det skall också tilläggas att det i vårt material visar att våldsförebyggande arbetet mer är knutet till individuella lärare och arbetslag, det finns alltså ingen gemensam våldsförebyggande metod i de skolor våra intervjupersoner arbetar på.

Som vi nämnde ovan, är det snarare knutet till individuella lärare och deras arbetslag. Detta tolkar vi som att skolorna inte arbetar med något våldsförebyggande program och därmed inte heller har en samsyn kring våldsbegreppen och hur våldsförebyggande arbete skall bedrivas. Forskningen belyser att ju tidigare man börjar arbeta våldsförebyggande ju bättre blir resultatet (Brå, 2009). Utifrån detta resonemang om våldsförebyggande arbete ställer vi oss frågande till varför det fokuseras så mycket på högstadiet i och med MVP och hur det kan komma sig att inte våldsförebyggande arbete, vad vi kunnat se, prioriteras högre i de yngre åldrarna. Risken med att inte ha en samsyn på vad våld är, blir att man aldrig kommer få bukt på våldet i skolan.

7.4 Viktigt att bygga relationer

Något som var intressant som kom fram både i våra intervjuer med lärare, men också i rapporter från bland annat Brå (2009), Friends (2020) och Skolverket (2019), visade på att relationsbyggande var en viktig faktor för att våldet i skolan skulle minska. Våra intervjupersoner uttryckte att det är lättare att förhindra våld och hantera våldet mellan elever när det uppstår om man har en god relation till eleverna. Många av intervjupersonerna var överens om att man behövde skapa goda relationer till sina elever, men även att lärarna måste hjälpa eleverna med att bygga relationer till varandra. Friends (2020) beskriver att det finns forskning som visar på att en avgörande roll för att elever skall trivas i skolan, motiveras i sina studier, utvecklas socialt och må bra, grundar sig i en god och förtroendefull relation mellan elev och lärare. Att elever känner förtroende för läraren och annan skolpersonal innebär också att eleven i större utsträckning vågar berätta om den blivit utsatt för någon form av våld (Skolverket, 2019).

I Brås (2009) rapport menar de på att om eleverna har en relation till varandra så ökar det chansen till att våldet minskar mellan eleverna. Utifrån det anser vi att en del fokus bör ligga på att hjälpa eleverna att bygga relationer till varandra, men också mellan elever och lärare. I våra intervjuer kunde vi se att det var olika i hur de arbetade med relationsbyggande, vissa av intervjupersonerna hade stort fokus på att bygga relationer medan andra inte prioriterade detta. Skolan och skolpersonalen skulle gynnas av de fördelarna som blir genom att skapa goda relationer till sina elever. Vi resonerar utifrån det sociokulturella perspektivet att relationer främjar lärandet på ett sådant sätt att det blir lättare att ha

ett meningsfullt samtal mellan lärare och elev, när det uppstått en händelse, vilket Skolverket också ställer sig bakom. Fördelarna, förutom att relationer främjar lärandet så minskar våldet, men även att skolmiljön, tryggheten och elevernas och personalens mående förbättras (Skolverket, 2019) (Friends, 2020).

Brå (2009) intervjuade bland annat både lärare och elever i sin rapport angående relationer och hur man kan förebygga våld. Resultatet var enat, om elever och lärare har en relation där man vet att läraren bryr sig så skapar det även ett förtroende för den vuxna. Så i de fall där läraren behöver kliva in och säga till så får utfallet mycket större kraft än om man inte har en relation till eleven sedan innan, då blir man enligt våra intervjupersoner, enbart en jobbig vuxen. Utifrån våra intervjuer kunde vi skönja ett visst mönster där lärarna uttryckte att det var lättare att hantera elever som var mer utåtagerande om man kände eleven. Det kom även fram att en del lärare undviker att gå in i vissa konflikter då de inte hade en relation till eleven, samma resultat kom även Brå (2009) fram till från sina intervjuer. Även om Brås rapport utgår ifrån gymnasieelever, men efter vad vi kunde utläsa från våra intervjupersoner, så kan man anta att det samma gäller för grundskolan. De allra flesta intervjupersoner i vår studie vittnar om att i de klasser där eleverna och lärare hade byggt upp en förtroendefull relation mellan varandra, så upplevdes även arbetsmiljön bättre i klassrummet. Utifrån det insamlade materialet och de rapporter som vi läst, skulle vi kunna dra slutsatsen att det våldspreventiva arbetet inte kommer att fungera om man inte arbetar med relationerna i klassrummet först.

8. Slutsatser och diskussion

Denna uppsats handlar inte om att skuldbelägga lärarna, vi är väl medvetna om att lärare generellt, utifrån de förutsättningar som råder, försöker skapa en så trygg miljö för barnen som möjligt, fri från våld. Detta var också något som vi såg hos våra intervjupersoner.

Vad vi såg saknades var i stället en tydlighet från ledningen när det kom till ett långsiktigt våldsförebyggande arbete. Inte allt för sällan beskrev våra intervjupersoner att fokus ofta låg på lärandemål, budget och andra frågor som direkt inte hade med trygghet, relationsskapande, frågor som rör våld och våldsprevention att göra.

Arbetet med att förebygga våld måste, som vi ser det, vara ett genomgående mål från regeringen, ända ner till lärare och övrig skolpersonal. Här är inte bara olika preventionsprogram nödvändiga utan också utbildning som rör våld, och framför allt en vilja, från rektorer till all personal som har med barn att göra, alltså alla vuxna som befinner sig i skolmiljön, kedjan är alltså inte starkare än dess svagaste länk. Precis som Trafikverket har en nollvision om noll döda i trafiken så menar vi att politiker behöver skapa förutsättningar för en skola fri från våld, alltså aktivt arbeta för en nollvision när det kommer till våld i skolan. Vi menar att det behövs en samsyn i alla skolor då elever, lärare, rektorer och annan skolpersonal byter arbetsplats och därför behöver det finnas en hög lägstanivå när det

kommer till synen på vad våld är och hur detta skall förebyggas. Det skall alltså vara tydligt vad som väntas för en elev, lärare, rektor eller annan skolpersonal som byter skola eller arbetsplats. Man skall kunna komma från en skola till en annan och mer eller mindre känna sig trygg i att klasskamrater, lärare och ledning har samma eller snarlika kunskap när det kommer till vad våld och våldsförebyggande arbete innebär. Kunskap och engagemang kring våld och våldsförebyggande arbete skall inte behöva vara beroende av eldsjälar utan av en struktur som är genomgående i hela skolvärlden.

Alla lärare i vår studie har goda intentioner och arbetar mot våld på sina egna sätt, genom att prata om normer, värderingar, lyfta in Barnkonventionen, för att på så sätt ge eleverna redskap att utvecklas till medborgare som inte är våldsutövare. Som vi ser det innebär detta också vissa risker då alla kanske inte håller samma kvalitet eller har ett lika starkt intresse eller kunskap att arbeta våldsförebyggande.

För att råda bot på spridda kunskaper och intentioner kring våldsförebyggande slås vi av en tanke, att våldsförebyggande arbete måste få någon slags likriktning. Med detta menar vi ett våldsförebyggande program som går att anpassa efter varje skolas specifika behov, en bank med olika våldsförebyggande program där skolor kan se vilket som skulle kunna passa just deras behov.

När vi gick igenom forskning och rapporter rörande våldsprevention, som exempelvis WHO (2009) så var det en sak som vi ansåg som viktig att lyfta fram, nämligen det faktum att det inte finns någon universell metod vad gäller förebyggande arbete riktat mot barn.

I stället lyfts ledningens ansvar att välja den metod som passar just deras skola och till och med klass, då varje skola och klass är unik utifrån bakgrund, klass, social miljö, bostadsområde med mera.

Detta innebär alltså att det behövs engagerade och kunniga ledare på skolan som utvärderar vad som är unikt och därmed passar deras skola. Skolorna behöver också arbeta under hela läsåret när det gäller elevernas trygghet och säkerhet i skolmiljön, arbetet behöver ske kontinuerligt för att uppnå goda resultat. Våldsförebyggande arbetet behöver vara inkluderat i skolans ordinarie arbete och det systematiska kvalitetsarbetet, det behöver även följas upp och utvärderas.

Om personal i skolan inte ser våldet för vad det är, så finns det en risk att våldet inte uppmärksammas och barnen inte får den trygghet de har rätt till. Många frågor har väckts hos oss under studiens gång. Utgår skolan då utifrån barnets bästa? Följer skolan de lagar de är ålagda att följa? Finns det en risk att barn som går i en skola, där lärare bortser från våldet och dess konsekvenser därmed kan bidra till att normalisera våldet och vad får det i så fall för konsekvenser för barnen? Vi menar att det är som ovan beskrivits, något vi också får stöd i av forskningen, att om inte kunskapen finns, om samsynen och viljan att arbeta med dessa frågor fattas eller förutsättningar saknas hos skolans eller förskolans personal så drabbas i slutändan just eleverna. Det finns idag tydliga lagar och riktlinjer vad skolan skall göra när det kommer till att förebygga våld och skapa en trygg miljö som främjar lärandeprocessen hos Sveriges elever, något vi i vår studie har sett inte alltid efterföljs. Vi ser det som rimligt att barn skall få vara trygga och växa upp i en miljö, fri från våld och vi anser därför att det bör finnas ytterligare kontrollmekanismer som säkrar att skolan gör det de är ålagda att göra.

Precis som vi skrivit innan så anser vi det orimligt att mycket av ansvaret skall ligga hos enskilda lärare, det är ett ansvar som till största delen vilar på skolledning och politiker då de skapar lagar, regler och förutsättningar för det arbete lärare skall bedriva.

8.1 Hinder och möjligheter

När man pratar om våldsprevention i en skolkontext så använder man begrepp som mobbning och kränkning, medan samma typ av handling, alltså återkommande, systematiska kränkningar i en annan kontext, såsom i en gymnasieskola eller på en arbetsplats, skulle få mycket allvarligare konsekvenser (Franzén & Gottzén, 2020). Våldet förminskas och normaliseras beroende på i vilken åldersgrupp det utspelar sig i (Franzén & Gottzén, 2020). Våldsprevention är lika komplext som våldet i sig. Vad vi uppmärksammade hos våra intervjupersoner var att alla hade mer eller mindre olika definitioner av vad våld är, både utifrån privat åsikt men också hur de definierade våldet i skolan. Vi menar att detta visar hur svårt det är att både beskriva våld och acceptera vad som inbegrips i begreppet. Våld kan ge bestående men, både för de elever som utsätter och de som utsätts.

Barn behöver få hjälp av förtroendefulla vuxna som finns i dess närhet för att hitta strategier och andra förhållningssätt, redskap för att kunna hantera konflikter med andra barn. Det bör med andra ord ingå i skolpersonalens uppgift att lära barnen detta. Att ställa rätt frågor, att säga de du gjorde var dumt och fel, att säga förlåt kommer inte lösa konflikten eller lära barnet hur hen ska göra nästa gång för att det ska bli rätt. Risken med att en aldrig fått lära sig hur man ska hantera konflikter och liknande, kan innebära att personen löper större risk att fortsätta lösa konflikter med våld.

Brå (2009) skriver även att vuxnas närvaro på skolan förebygger våld, men att det är svårt att tillämpa hög personalnärvaro i verkligheten.

Det förebyggande arbetet bör rimligtvis ligga på skolan som institution, det vill säga alla personal på skolan för att få våldsförebyggande arbetet att fungera. I skolan arbetar det utöver lärare andra yrkesgrupper såsom kurator, skolsköterska, rektor, kökspersonal med flera. Det är kuratorn som anses ha det psykosociala ansvaret i skolan, men att det kan omöjligt läggas på endast en person eller grupp så som EHT, då elevantalet kan uppgå till flera hundratals, ibland över tusen elever per skola. Det vore mer rimligt att ansvaret låg på all skolpersonal, då eleverna möter olika vuxna i skolan varje dag. En god relation mellan eleverna och skolans personal, en gemensam syn på vad våld är, ett gemensamt vuxenansvar och en ledning som skapar förutsättningar, tillsammans med ett implementerat våldsförebyggande program är vad vi vill rekommendera för att skapa en skola fri från våld.

8.1.1 Genus

Även om vi inte nämnt genusperspektivet så kan vi inte bortse från att genus har en inverkan på hur lärarna ser på våldet mellan pojkar och flickor. Vi uppmärksammade hos våra intervjupersoner att de gjorde en skillnad i hur de bemötte pojkar och flickors aggressiva beteende. När det kom till hur vissa

intervjupersoner såg på pojkars behov av fysisk kontakt, handlade mer om att främja ett, som vi ser det, våldsamt beteende, att låta pojkar skojbråka i form av att brottning då de behövde få utlopp för sina biologiska drifter. När det istället handlade om flickor som var våldsamma då fick de klättra upp i pedagogens knä för att få en kram. Pojkarna ansågs ha ett större behov av att brottas än att få en kram av läraren för att få lugna ner sig, medan flickorna fick närhet och tröst på en gång.

På en individuell nivå kan man ha en egen tanke kring våld och hur man reagerar kring det, medan man på den symboliska nivån faller in i de normer och värderingar som råder i samhället kring pojkar och flickor. Det fanns hos de flesta av våra intervjupersoner en skillnad i synen på vilket behov av närhet pojkar och flickor behövde. Här menar vi att utbildning kring våld är något viktigt, att inte göra skillnad på närhetsbehov beroende av kön. Vi förstår att normer är en stark mekanism som ibland kan vara svår att reflektera kring men å andra sidan, skall en normalisering av våld undvikas är utbildning förmodligen den bästa lösningen.

8.2 Stärka barns skydd mot våld i skolan

En tanke som väcktes hos oss under skrivandet av denna uppsats var hur UNICEF (2018) väljer att inkludera olika yrkesgrupper i omsorgsperson utifrån Barnkonventionens 19:e artikel, att skolpersonal, alltså bland annat lärare kan ses som en betydande person i barns liv. Vår tanke, när vi läste och skrev denna uppstas var, skulle lärares agerande, eller icke agerande vad gäller våldsutsatta barn i skolan kunna ses som våld i nära relation? Om en lärare eller annan skolpersonal inte agerar då ett barn utsätts för våld, skulle detta kunna ses som en form av försummelse av den vuxne och därmed utsätta eleven för våld i nära relation.

För att förtydliga begreppet närstående definierar Socialstyrelsen i sin handbok om våld (2016) vad som menas med begreppet närstående, det är en person som står den som utsatts för våld, i vårt fall barnet, nära och som barnet har en förtroendefull relation till.

Under vårt sökande efter kunskap som rörde vårt uppsatsämne föll det sig naturligt att undersöka vad Skolverket hade för information och forskning om våld i skolan. Det vi fann var att det fanns en hel del riktlinjer kring våld i skolan, hela 27 träffar, dock rörde över en tredjedel hedersrelaterat våld och förtryck, sökningen våldsförebyggande gav tre träffar och alla tre handlade om MVP. Vi menar att det är bra och mycket viktigt att detta uppmärksammas och arbetas med. Vi ser en risk att fokus kring våld hamnar på en specifik grupp, något som kan vara stigmatiserande men, det kan också finnas en risk att de som inte tillhör ovan nämnd grupp uppmärksammas på samma sätt och därmed blir dessa våldsutsatta osynliga. Utifrån vår observation och samhällsdebatter över tid så kan vi inte bortse från känslan av att vissa våldsformer och grupper prioriteras olika, det blir en slags godtycklighet vilka våldsutsatta grupper som skall få högst prioritet.

Med detta menar vi att våldet som sker bland elever i lågstadiet inte prioriteras eller i vissa fall inte anses existera. Vi menar istället att alla former av våld bör prioriteras lika och förebyggas i så tidig ålder som möjligt, allt för att försöka minska våldets konsekvenser i samhället och, här är just skolan

en viktig arena. Vi vill inte sätta olika grupper mot varandra, utan enbart påpeka att skolan behöver uppmärksamma och arbeta mot all sorts våld. Våld har inga gränser vad gäller ålder, religion, etnicitet, kön, sexualitet eller funktionsvariation, alla kan bli utsatta eller utsättas. Det framkommer i Brås rapport (2019) att man behöver förebygga våldet innan det uppstår. Hur kan man förebygga våld om det inte finns kunskap om våld eller att personalen på skolan inte vet vad en kränkning egentligen är, och där en del lärare eller rektorer inte anser att våld finns i just deras skola? Vi anser även att det finns ett stort kunskapsglapp kring vad som inbegrips i våldsbegreppen, här menar vi att denna kunskap bör implementeras i alla lärarutbildningar, samt att det ska förekomma kontinuerlig fortbildning för all personal i landets skolor. Vi menar att glappet, att först i högstadiet bli introducerad i våldsp preventivt program blir för stort. Våld är komplext och det är något som vi inte får normalisera, därför behövs det en förändring i hur man ser på våld mellan barn. Våld är alltid våld oavsett ålder på förövaren och offret.

Utifrån Barnkonventionen som lag vill vi avslutningsvis nämna barnets röst och att barn får delta i en demokratiprocess. Det är vi vuxna som dikterar villkoren för hur våldsp preventivt arbete skall utföras, vuxna som väljer från vilken årskurs trygghetsmätningar skall genomföras. Varför inte involvera barn i detta arbete från så tidig ålder som möjligt? Utifrån Vygotskijs sociokulturella teori tror i alla fall vi att det skulle framkomma kloka och viktiga saker som vuxna inte har tänkt på.

8.3 Betydelse för socialt arbete

På vilket sätt är vår studie relevant för socialt arbete? Vi vill öka barns rätt till ett liv fritt från alla typer av våld. Skolelever tillbringar mycket tid i skolan, lagen är tydlig att skolan ska vara en trygg plats som främjar elevernas lärande. Studien kan vara behjälplig i att skapa ett gemensamt synsätt på våld och våldsp preventivt arbete, genom att värdegrundsarbete, gemensam syn kring våldsbegreppet samt att det förebyggande arbetet prioriteras för att stärka barns skydd. Vi har i vår studie sett att lärares kunskap vad gäller våld skiljer sig åt. Detta ser vi som en indikator på att det behövs utbildningsinsatser kring våld i skolan för att skolpersonal skall ha en gemensam syn på vad våld är och på så sätt agera som ett kollektiv, snarare än individer. Vi hoppas bidra med en ökad förståelse för beslutsfattare och yrkesverksamma inom människovårdande yrken om just hur viktigt det är med våldsp preventiva arbetet och att påbörja det arbetet så tidigt som möjligt. Våldet finns där, det blev vi varse om i vår studie, även fast det handlade om elever i lågstadiet. Dock ville inte alltid lärarna i vår studie benämna våld för just våld, det fanns snarare andra förklaringar.

Utifrån vår tanke om våldsp prevention handlar samhällsdebatten snarare om äldre elever och det grova våldet. Men det grova våldet har en början, det uppstår inte bara plötsligt, det är, precis som våldspyramiden visar, det börjar med exempelvis ord och kan i värsta fall sluta med mord. Det sker också en normalisering av det lindriga våldet, vilket kan vara en bidragande orsak till att det grova våldet uppstår och här har vuxenvärlden ett ansvar, nämligen att så tidigt som möjligt lära barn att våld aldrig är ett alternativ. Det går naturligtvis att diskutera hårdare straff, men som vi ser det behöver det

preventiva arbetet i de yngre åren utvecklas för att förhindra att ord blir mord. Vi hoppas med vår studie fylla den kunskapslucka som vi anser existera. Förhoppningen är att samhällsdebatten mer kommer handla om just det våldspreventiva arbetet i tidiga åldrar, allt för att minska risken för att individer växer upp och utsätts för våld eller själva blir våldsverkare. Vi hoppas också att studien kan bidra till att skolan inser vikten av att skolpersonal i grundskolan får relevant utbildning i våld och våldspreventivt arbete. Med Barnkonventionen som svensk lag, bör det våldsförebyggande arbetet stärkas för att ge alla barn samma rätt att växa upp i en miljö fri från våld. Här är skolmiljön en viktig del, och vår studie skulle kunna synliggöra och vara behjälplig i vidare studier kring utformandet av en skola fri från våld.

Synen på våldsprevention behöver få en starkare röst i dagens samhälle, mer forskning behövs då forskningen om våldspreventivt arbete främst undersökt högstadie- och gymnasieelever. Våldsprevention idag blir först aktiv när något skett, vi menar att prevention handlar om att vara uppmärksam på tendenser och sätta in rätt åtgärder innan det blir beteenden.

Ett fungerande våldspreventivt arbete tror vi möjliggör minskad arbetsbelastning för socionomer, lärare, polis och sjukvård men framförallt minskat lidande för enskilda individer, då förhoppningsvis våldet minskar på kort och lång sikt. Med ett stärkt förebyggande arbete ser vi också en möjlighet att barn som senare växer upp får en ökad kunskap kring vad våld är och därmed också kan agera i sina framtida yrkesroller och som medmänniskor.

8.4 Vidare forskning

Det finns flera olika våldspreventiva program som riktar sig till skolan, majoriteten av dessa är dock inriktade på ungdomar i högstadiet och uppåt. Vi kan se att när det kommer till våldspreventiva program som inriktar sig till vår målgrupp, alltså lågstadieåldrarna, så är det få till antalet. Tåget var ett av de nationella våldsförebyggande program som vi tittade närmare på. Dock var forskningsunderlaget knapphändig och därför gick det inte att få tillförlitliga resultat, så en större studie behövs. Internationella utvärderingar av våldspreventiva program är fler till antalet. Vi tog som exempel WHO:s rapport (2009) som visar att två av programmen visade på måttlig till goda resultat, men då på en viss grupp av barn, den grupp av barn som de ansåg hade högre risk för att bli våldsutövare. Utifrån de utvärderande rapporter vi gått igenom, anser vi att det behövs göra mer och utförligare utvärderingar av de våldsförebyggande programmen. Utifrån vad vi sett, kan vi konstatera att det finns ett stort behov av ytterligare forskning kring våldsförebyggande program och våld som rör elever och personal på lågstadiet.

Vi har också sett att mycket av det våldsförebyggande arbetet hamnar på individ eller gruppnivå, vi menar att detta ansvar, precis som skollagen säger, skall ligga på skolläda och beslutsfattare. Vi anser att det behövs mer forskning kring på vilket sätt våldsförebyggande arbete kan genomsyra hela skolan och på vilket sätt detta bäst kan implementeras. Fler förslag på vad för ämnen som skulle vara intressanta att forska vidare på: Vilka preventiva program som skulle kunna passa olika lärmiljöer.

Hur skolpersonal bemöter våld i skolan och kring vilket utbildningsbehov redan färdigexaminerade lärare är i behov av.

Referenslista:

Arbetsmiljöverket. (2017). *Arbetsmiljön i skolan* [Broschyr].

<https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/broschyror/arbetsmiljon-i-skolan-broschyr-adi565.pdf>

Barnombudsmannen. (u.å.). *Konventionstexten*. Hämtad 2 juni, 2021, från

<https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/konventionstexten/>

Brottsförebyggande rådet. (2009). *Grövre våld i skolan*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Bruno, L. (2012). *Pedagoger i det sociala uppdragets gränstrakter: Att hantera familjerättsliga processer, hot och våld*. Uppsala universitet.

<https://www.jstor.org/stable/41698194>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (tredje upplagan). Liber.

Borås Stad. (2020). *Tre förändringsprinciper mot våld*.

https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/rad--kunskap/handbocker/stopp-min-kropp/stopp-min-kropp_vagledning_2019.pdf

Eriksson, A-K., Olofsson, S., Wiklander, L., & Winzer, R. (2019). *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18, grundrapport* (Artikel nr: 18065). Folkhälsomyndigheten.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/53d5282892014e0fbfb3144d25b49728/skolbarns-halsovanor-2017-18-18065.pdf>

Eriksson, M. Våld, familjerätt och barns utsatthet i förskola och skola (s.157–174). Cederborg, A.& Warnling Conradson, W. (red.) (2014). *Barnrätt: en antologi*. (1. uppl.) Norstedts juridik.

Franzén, A. & Gottzén, L. (2020). *Våldsprevention i Sverige: En forskningsöversikt* (rapport 2020:2).

Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen Stockholms universitet. [Microsoft Word - Våldsprevention slutrapport.docx \(jamstalldhetsmyndigheten.se\)](#)

Friends. (2020). *Friendsrapporten 2020*.

- Gottzén, L., Lindberg, D., Bruno, L., Joelsson, T., Eriksson, M. & Billevik, J. (2021). *Utvärdering av Mentors in Violence Prevention i Sverige Slutrapport* (rapport 2021:3). Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet. [Microsoft Word - MVP-rapport 7 januari.docx \(diva-portal.org\)](#)
- Hwang, P & Frisé, A. Utvecklingspsykologi, individens utveckling i ett livsperspektiv (s. 163–219).
Hwang, P., Lundberg, I. & Smedler, A. (red.) (2012). *Grunderna i vår tids psykologi*. (1. utg.) Natur & kultur
- Jernbro, C. & Janson, S. (2017). *Våld mot barn 2016: en nationell kartläggning*. Stiftelsen Allmänna Barnhus. https://www.wallmannabarnh.cdn.triggerfish.cloud/uploads/2017/08/V%C3%A5ld_mot_barn_2016_reviderad.pdf
- Jämställdhetsmyndigheten. (2019). *Våldsförebyggande arbete mot barn och unga, Slutredovisning av regeringsuppdrag om våldsförebyggande arbete (S2017/07218/RS)*.
<https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2019/12/V%C3%A5ldsf%C3%B6rebyggande-arbete-med-barn-och-unga-2019.pdf>
- Jämställdhetsmyndigheten. (2020). *Inget att vänta på: handbok för våldsförebyggande arbete*.
https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/files/2020/01/JAMY_Handbok-IAVP_TG-1.pdf
- Lundgren, E. (2004). *Våldets normaliseringsprocess*. Stockholm: Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROK).
- Lunneblad, J. & Johansson, T. (red.) (2019). *Policing schools: school violence and the juridification of youth*. Cham: Springer. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1757743818801153>
- Nilsson Lundmark, E. Nilsson, I & Wadeskog, A. (2016). *Se till mig som liten är, Socioekonomisk analys av mobbningens effekter*. Friends. <https://friends.se/press/>
- Regeringskansliet. (2019). *Satsning på våldsförebyggande arbete i skolan för att förebygga mäns våld mot kvinnor*. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/07/satsning-pa-valdsforebyggande-arbete-i-skolan-for-att-forebygga-mans-vald-mot-kvinnor/>

Norlén, A. (2019). *Stopp min kropp*. Rädda Barnen.

https://www.raddabarnen.se/globalassets/dokument/rad--kunskap/handbocker/stopp-min-kropp/stopp-min-kropp_vagledning_2019.pdf

SFS 2010:800. *Skollag*.

Sinisalo, E. & Moser Hällén, L. Samhällets ansvar för att stoppa, förebygga och motverka våld i nära relation (s. 291–303). Sinisalo, E. & Moser Hällén, L. (red.) (2018). *Våld i nära relationer socialt arbete i forskning, teori och praktik*. (Första upplagan). Liber.

Skolverket. (2019). *Attityder till skolan 2018*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=4138>

Skolverket. (2019). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda: hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=4665>

Statistiska centralbyrån (2020). *Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige - Statistisk lägesbild 2019*. https://www.scb.se/contentassets/632aa89c7076419d8ec71340d738d761/mi1303_2019a01_br_x41br1902.pdf

Skolverket. (2021a). *Antal elever läsåren 1993/94-2020/21 och beräknat antal elever 2020/22 till 2027/28 (XLS)* https://siris.skolverket.se/siris/sitevision_doc.getFile?p_id=550362

Skolverket. (2021b). *Statistik anställda lärare 20/21*. https://siris.skolverket.se/siris/sitevision_doc.getFile?p_id=550406

UNICEF. (2018). *Inget barn ska behöva utsättas för våld*. <https://unicef.se/fakta/vald-mot-barn>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

WHO, (2009). *Violence prevention the evidence. Preventing violence by developing life skills in children and adolescents*. (Series of briefings on violence prevention: the evidence). World Health Organization. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/life_skills.pdf

Bilaga 1.

Frågelista:

Bakgrundsfrågor

- utbildning
- hur länge har du varit yrkesverksam?
- antal år på nuvarande arbetsplats
- ålder
- kön? pronomen?

VÅLD

- Det finns olika definitioner av våld men även personliga åsikter av vad våld är. Hur definierar du våld?
- Vad har du för kunskaper om våld? och vart har du fått den kunskapen ifrån?
- har din syn på våld förändrats sedan du utbildade dig till lärare?

Anser du att det förekommer det våld bland elever på din arbetsplats (skolan)?

- (ja) Vad är det för våld som du ser förekommer?
- (nej) det låter ju fantastiskt, hur har ni arbetat för att ha en skola fri från våld?
- Har du hört eller använt uttryck som skojbråk, kärlek börjar alltid med bråk? pojkar är pojkar? och vad anser du om dessa uttryck?
- skollagen säger att varje kränkning ska anmälas? vad är en kränkning för dig?

FÖREBYGGANDE ARBETE

- Hur arbetar ni för att förebygga våldet i skolan? Hur tycker du att det fungerar?

Hur agerar skolan kring våld?

- Hur förs samtal kring våld i skolan, både mellan kollegor och mellan lärare och elever?
- Hur skulle du säga samsynen kring våld är bland dina dig och dina kollegor?
- I vilka situationer tycker du en skall agera kring våld?
- Finns det våldssituationer som är mer allvarliga än andra?
- Hur agerar/reagerar du själv när elever brukar våld mot varandra?

- Om, och i så fall vad kan göra att du tvekar eller att du inte reagerar/agerar på en våldssituation?
- Vad får dig att agera mot våld i skolan, vilka situationer?

ORGANISATORISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

- Tycker du att man gör tillräckligt i skolan för att förhindra våld? ge exempel. - -Vad skulle man mer kunna göra på din skola?
- Får personalen/lärarna någon vidareutbildning, handledning om våld? Vad?

OMSKRIVNING AV VÅLDSBEGREPPET

- Vi har en tanke om att våldet ibland omskrivs när det handlar om barns våldsutövande, vad tänker du om det?
- kränkande behandling
- Ser du några problem med att man definierar våldsbegreppet annorlunda i skolan än vad man gör i övriga samhället? eller så här: våldet som sker mellan barn och våldet som sker mellan vuxna. Vad tror du det beror på?
- Vad kan det finnas för problematik med att man inte använder sig av samma begrepp i skolan som i övriga samhället? vad händer då när man kommer upp i tex högstadiet/gymnasiet eller i vuxen världen om man inte vet att det klassas som våld.

Bilaga 2.

Informationsbrev

Fråga om att delta i en kvalitativ studie (intervjustudie) rörande våld i skolan.

Vi heter Linda Tolonen och Mattias Edlund och studerar till socionomer vid Ersta Sköndal Bräcke högskola. Vi går nu sjätte terminen och som en del av denna termin ingår ett fördjupningsarbete inom valfritt ämne som rör socialt arbete. Syftet med vårt arbete är att undersöka hur våld i skolan hanteras och kan förebyggas.

Vi är intresserade och skulle önska få ta del av era tankar, utifrån er profession som lärare i åk 1–3, kring hur skolan ni arbetar på hanterar våld och om det finns något ni saknar vad gäller våldsförebyggande arbete.

Information om deltagande:

- Att delta innebär att vi genomför en intervju, antingen via Skype eller annan digital plattform eller på en plats som ni väljer. Tiden vi avsatt för intervjun är ungefär 40–60 minuter och kommer att bli ljudinspelade på våra mobiltelefoner.

- Deltagande i intervjun är frivilligt och du som intervjuperson får när som helst avbryta intervjun, utan att bli ifrågasatt.

- Som deltagande är du helt anonym och kommer aidentifieras. Vad gäller information av känslig art, såsom personuppgifter, arbetsplats, namn på arbetsplats och dess geografiska plats så kommer detta att hanteras på ett säkert sätt så inte obehöriga kan komma över informationen.

- Vårt insamlade intervjumaterial kommer efter det att studien är avslutad raderas av författarna. Studien kommer presenteras som en kandidatuppsats, vilket är en obligatorisk del i socionomutbildningen. Kandidatuppsatsen kommer genomgå granskning av handledare, examinator och ett, av kursansvarig utsett, antal studenter vid Ersta Sköndal Bräcke Högskola. Efter färdigställandet och godkänd examination kommer kandidatuppsatsen publiceras på Ersta Sköndal Bräcke högskolas öppet sökbara arkiv och publikationsdatabas ESH:s DiVA portal).

Har ni ytterligare frågor, eller vill få något förtydligt så är ni mer än välkomna att höra av er till oss, eller vår handledare antingen via e post eller telefon.

Vänliga hälsningar, Linda Tolonen & Mattias Edlund.

Linda Tolonen, student

E Post: xxx@mail.se

Telefon: xxx-xxxxxxx

Mattias Edlund, student

E Post: xxx@mail.se

Telefon: xxx-xxxxxxx

Martin Börjesson, handledare

E Post: xxx@mail.se

Bilaga 3.

Illustrationen visar våldspyramiden, framtagen av Borås stad. Hämtad 2021-08-23

